

**Conselleria d'Educació
i Universitats**

Direcció General de Primera Infància,
Atenció a la Diversitat i Millora Educativa

2025 – 2029

II Pla de coeducació de les Illes Balears

**Govern de les
Illes Balears**

1. Introducció	4	4. Sistema de gestió i seguiment	59
2. Justificació	8	4.1 Pressupost	60
2.1 Marc normatiu de referència	9	4.2 Procediment d'elaboració del Pla	60
2.1.1 Normativa internacional	9	4.3 Coordinació, seguiment i avaluació	62
2.1.2 Normativa estatal	11	4.3.1 Vigència i àmbit d'aplicació	62
2.1.3 Normativa autonòmica	14	4.3.2 Responsables del seguiment i avaluació del Pla	62
2.1.4 Plans estratègics	15	4.3.3 Avaluació intermèdia	64
2.2 Antecedents i situació actual	17	4.3.4 Avaluació final dels resultats	65
2.2.1 Evidències de la importància de la coeducació	17	4.4 Estratègia de comunicació	65
2.2.2 Estat actual de la coeducació a les Illes Balears	26	5. Entitats i serveis que han participat en l'elaboració del Pla	66
3. Caminant cap a la coeducació	34	Glossari	69
3.1 Principis	35	Annex	78
3.2 Línies estratègiques	39		
3.3 Objectius i pla de treball	41		

1.

Introducció

L'acadèmia no és el paradís, però aprendre és un lloc on el paradís pot ser construït. L'aula, amb totes les seves limitacions, roman un indret de possibilitat. En aquest camp de possibilitat tenim l'oportunitat de treballar per la llibertat, de demanar-nos, a nosaltres mateixes i a les nostres companyes, una obertura del cor i de la ment que ens permeti encarar la realitat així com imaginar col·lectivament camins per moure'ns més enllà de les fronteres, per transgredir. Això és l'educació com a pràctica de llibertat.

Bell Hooks (2022)

La coeducació s'ha obert pas durant els darrers anys com una proposta indispensable per assegurar una educació de qualitat i igualitària. Actualment, existeix un marc normatiu que valida la necessitat d'incorporar la coeducació per avançar i superar el model educatiu actual d'escola mixta.

A les Illes Balears, l'any 2019, la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca del Govern de les Illes Balears, a través de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, edita el I Pla de Coeducació de les Illes Balears, amb la col·laboració d'IBDona i d'altres administracions i entitats. En aquest, es van plantejar un seguit d'objectius i accions específiques perquè els centres educatius no universitaris de les Illes Balears incorporessin els principis de la coeducació i la igualtat d'oportunitats.

Quatre anys més tard, s'acaba la vigència del document i s'inicia un període d'avaluació per fer la diagnosi i prendre consciència del camí recorregut, dels avenços assolits i dels reptes i propostes de millora. Així, es comença a gestar el que és el II Pla de Coeducació de les Illes Balears que teniu entre les mans.

Tot i que és cert que els moviments feministes i la teoria feminista han estat impulsors de canvis estructurals en tots els àmbits socials, així com la tasca realitzada des de les administracions públiques en matèria d'igualtat, les xifres sobre violències masclistes i LGTBI-fòbiques continuen en augment. Com es podrà llegir més endavant, en estudis recents realitzats a les Illes Balears, els models hegemònics de masculinitat i feminitat prevalen en la vivència d'infants i adolescents, la pornografia, l'amor romàntic i el que se'n deriva, com el control, la manipulació i el xantatge, continua considerant-se el model més seguit i no se'n perceben les violències; la sexualitat continua sent un tema tabú i sempre en relació amb els altres, no com a pròpia.

Per rompre aquestes inèrcies, cal treballar en l'assoliment de la coeducació real i efectiva en el sistema educatiu. Entenent la coeducació com la promoció de la igualtat en l'acció educativa i el foment del desenvolupament integral de tot l'alumnat independentment de les seves circumstàncies i condicions per contribuir col·lectivament a la millora de la convivència i la cohesió social.

El II Pla de Coeducació es presenta, doncs, com una resposta ferma i adaptada a les noves realitats socials que afecten a la comunitat educativa. La irrupció de les xarxes socials i l'accés generalitzat a continguts inadequats, com ara la pornografia, els discursos d'odi o les actituds LGTBI-fòbiques, fan necessari el reforç de l'educació afectivosexual i de la prevenció d'actituds discriminatòries des de les primeres etapes educatives. Amb aquest pla, es pretén atendre les noves problemàtiques amb rigor, sensibilitat i amb una mirada transformadora, fent de l'escola un espai protector, lliure de violències i capaç de generar pensament crític entre l'alumnat.

És per això que es fa imprescindible la revisió crítica amb perspectiva interseccional i transversal tant del sistema educatiu com en les pràctiques diàries més concretes. Garantint espais de diàleg, reflexió i debat sobre el món en què vivim, ja que la conscienciació i sensibilització són eines clau per promoure lectures crítiques i compromeses. A banda, també s'ha de buscar el reconeixement i la visibilització en els currículums i en els plans docents de les aportacions oblidades de les dones, invisibilitzades per les estructures de poder com el colonialisme, el capacitisme, el racisme, el binarisme o l'heteronormativitat,

entre d'altres. Tot això, amb la implicació i la participació activa de tota la comunitat educativa i l'aposta per una cultura de centre que situï les cures i els valors democràtics com a eix central de les relacions sense generar exclusions.

L'estructura del pla s'organitza de manera coherent amb les fases del procés d'elaboració que s'han dut a terme. El primer punt, *Justificació*, és un estat de la qüestió per argumentar sobre la necessitat de continuar en el treball per a l'assoliment de la coeducació en l'àmbit educatiu. S'hi traça un recorregut del marc normatiu de referència des de l'òptica més macro (internacional i estatal) fins a concrecions més micro (legislacions i plans autonòmics). També es recull la descripció detallada dels antecedents i la situació actual de la coeducació a les Illes Balears, elaborada a partir de l'anàlisi dels resultats obtinguts en el I Pla i la valoració que en fan els agents de coeducació dels centres; a més de compilar les aportacions de diversos grups de discussió.

El segon punt, *Caminant cap a la coeducació*, planteja els fonaments de la pràctica coeducadora. S'hi defineixen els sis principis que regeixen el pla i s'expliciten les cinc línies estratègiques a partir de les quals se'n desgranen el primer objectiu específic, enfocat a garantir la viabilitat del pla, i dotze més, acompanyats d'accions concretes per materialitzar i transversalitzar la coeducació en la comunitat educativa; perquè sigui així, s'especifiquen, també, responsables, organismes col·laboradors, indicadors i la temporalització de cada una de les accions.

El tercer punt, *Sistema de gestió i seguiment*, aborda les qüestions relacionades amb la gestió del pla. En primer lloc, inclou un apartat en què s'explicita el procediment seguit per a l'elaboració del pla. També es dedica un apartat al seguiment i a l'avaluació que es preveu i, en darrer lloc, es detalla l'estratègia de comunicació.

Finalment, el pla inclou un glossari en què es recullen les definicions de terminologia clau per entendre bé els conceptes que apareixen en el document i que s'han considerat significatius.

Justificació

2.

2.1 Marc normatiu de referència

Disposem d'una normativa àmplia que fa referència a la importància d'incorporar la coeducació a l'àmbit educatiu. Són nombroses les recomanacions internacionals, lleis i plans estatals i autonòmiques que indiquen que el sistema educatiu ha de treballar de manera activa per assolir un model d'escola coeducativa que superi l'escola mixta i que eduqui en el desenvolupament integral de les persones, al marge dels rols de gènere i estereotips en funció del gènere, i el rebuig a tota mena de violència i discriminació masclista i LGTBI-fòbia. A continuació, es presenta la normativa vigent internacional, nacional i autonòmica. I, seguidament, els plans estratègics estatals i autonòmics vigents en el moment de la redacció del document, que concreten mesures i accions específiques que busquen garantir el compliment de la normativa en el context de les Illes Balears.

2.1.1 Normativa Internacional

- La **Declaració Universal dels Drets Humans**, adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides (Resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948) que, a l'article 1, indica que «Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres» (Assemblea General de les Nacions Unides, 1948).
- La **Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona** (CEDAW), de 1979, ratificada el 16 de desembre de 1983 per les Nacions Unides, en què els estats parts es comprometen a adoptar mesures apropiades per eliminar la discriminació contra la dona, a fi d'assegurar-li la igualtat de drets amb l'home també en l'esfera de l'educació (Nacions Unides, 1983).
- La **Convenció sobre els Drets de l'Infant**, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989 i ratificada el 31 de desembre de 1990, recomana que els

estats membres convinguin que l'educació de l'infant ha d'anar adreçada a preparar-lo per a una vida responsable en una societat lliure, amb esperit de comprensió, pau, tolerància, igualtat entre els sexes i amiatat entre tots els pobles, grups ètnics, nacionals i religiosos i persones d'origen indígena (Assemblea General de les Nacions Unides, 1989).

- El **Tractat de la Unió Europea**, signat per la Comunitat Europea a Maastricht el 7 de febrer de 1992, exposa que la Unió Europea ha de combatre l'exclusió social i la discriminació i fomentar la justícia i la protecció social, la igualtat entre dones i homes, la solidaritat entre les generacions i la protecció dels drets dels infants (TUE/1992).

- La **Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea** (CDF), proclamada pel Parlament Europeu inicialment l'any 2000 i vinculant des del 12 de desembre de 2007, reconeix que la igualtat entre dones i homes ha de garantir-se en tots els àmbits (Parlament Europeu, 2007).

- El **Tractat de Funcionament de la Unió Europea** (TFUE), de 30 de març de 2007, recull el principi d'igualtat com la necessitat d'eliminar les desigualtats entre els homes i les dones, de promoure'n la igualtat i de lluitar contra la discriminació per raó de sexe i orientació sexual.

- El **Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica**, signat pel Consell d'Europa a Istanbul l'11 de maig de 2011 i ratificat per Espanya des de 2014, descriu, al preàmbul, què és la violència contra les dones. Defineix com a violència contra les dones tots els actes de violència fonamentats en el gènere que impliquen o poden implicar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloses les amenaces de dur a terme aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat en la vida pública o privada. D'altra banda, a l'article 14, tracta específicament sobre les accions necessàries en l'àmbit educatiu.

- L'**Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides** planteja 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) universals i integradors que orienten l'acció sobre temàtiques com la pobresa, la fam, la pau, la salut, l'educació, la desigualtat, la lluita contra el canvi climàtic, el consum o la protecció del planeta, entre d'altres. Amb relació a la coeducació, es poden destacar l'ODS 4, sobre l'educació de qualitat; l'ODS 5, sobre la igualtat de gènere, i l'ODS 10, sobre la reducció de desigualtats:

- ODS 4: aposta per assegurar que l'alumnat adquireix coneixements teoricopràctics per promoure el desenvolupament sostenible, incloent-hi entre d'altres, la igualtat de gènere i oferir entorns d'aprenentatge segurs, no violents, inclusius i eficaços per a tothom.
- ODS 5: demana posar fi a totes les formes de discriminació i eliminar totes les formes de violència contra les dones; assegurar la participació plena i efectiva de les dones i la igualtat d'oportunitats; assegurar l'accés universal a la salut sexual i reproductiva i als drets reproductius; i ampliar i enfortir polítiques que promoguin la igualtat de gènere i l'empoderament de les dones.
- ODS 10: pretén promoure la inclusió social, econòmica i política de totes les persones i garantir la igualtat d'oportunitats per reduir les desigualtats.

2.1.2 Normativa Estatal

- La **Constitució espanyola de 1978** proclama, a l'article 14, el principi d'igualtat davant la llei i, a l'article 9.2, la promoció real i efectiva per part dels poders públics de la llibertat i la igualtat de l'individu; l'article 27.2 preveu que l'educació ha de tenir per objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana en el respecte als principis democràtics de la convivència i als drets i les llibertats fonamentals. Des de la instauració de la democràcia a Espanya, fonamentalment a partir d'aquests articles, s'han articulat les polítiques públiques d'igualtat i, posteriorment, les lleis orgàniques que han regulat les mesures preventives i d'actuació davant les violències masclistes i la igualtat efectiva entre dones i homes.

- La **Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere**, anuncia que «la violència de gènere s'enfoca d'una manera integral i multidisciplinària, i comença pel procés de socialització i educació». Al llarg de la llei, es determinen mesures de sensibilització, prevenció, detecció i intervenció en diferents àmbits i, en l'educatiu, especifica les obligacions del sistema quant a la transmissió de valors de respecte a la dignitat de les dones i a la igualtat entre homes i dones. Concretament, especifica que entre els principis de qualitat del sistema educatiu espanyol s'ha d'incloure l'eliminació dels obstacles que dificulten

la plena igualtat entre homes i dones i la formació per a la prevenció de conflictes i per resoldre'ls pacíficament. Així mateix, indica que les administracions educatives han de vetllar perquè: tots els materials educatius eliminin els estereotips sexistes o discriminatoris; perquè fomentin el valor igual d'homes i dones; perquè els plans de formació inicial i permanent del professorat incloguin una formació específica en matèria d'igualtat; i perquè en la participació en els consells escolars s'impulsin mesures que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones. També, els serveis d'inspecció educativa han de vetllar pel compliment i l'aplicació dels principis i valors recollits en el capítol I d'aquesta Llei referents a l'àmbit educatiu.

- La **Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, d'igualtat efectiva entre dones i homes**, té per objecte fer efectiu el dret d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, en particular mitjançant l'eliminació de la discriminació de la dona. Indica que cal posar especial atenció en: el principi d'igualtat dins els currículums; l'eliminació i el rebuig cap a comportaments i continguts sexistes en materials educatius; la integració del principi d'igualtat en els cursos de formació del professorat; la promoció de la presència equilibrada de dones i homes en els òrgans de control i govern dels centres docents; la cooperació amb la resta de les administracions educatives per al desenvolupament de projectes dirigits a fomentar el coneixement i difusió dels principis de coeducació i d'igualtat efectiva; i l'establiment de mesures educatives destinades al reconeixement i ensenyament del paper de les dones en la història.

- La **Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació**, que especifica que per tal d'afavorir la igualtat de drets i oportunitats i fomentar la igualtat efectiva entre homes i dones, els centres sostinguts parcialment o totalment amb fons públics han de desenvolupar el principi de coeducació en totes les etapes educatives.

- La **Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral de la infància i l'adolescència enfront de la violència**, promou la igualtat de tracte de nens i nenes mitjançant la coeducació, el foment de l'ensenyament en equitat i la desconstrucció dels rols i estereotips de gènere a través d'accions de sensibilització, prevenció i protocols d'atenció.

- La **Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual especifica la importància de la prevenció i sensibilització en l'àmbit educatiu**, especifica que el sistema educatiu espanyol haurà d'incloure dins dels seus principis de qualitat la integració de continguts basats en la

coeducació i la pedagogia feminista sobre igualtat de gènere i educació afectiva i sexual per a l'alumnat, apropiats en funció de l'edat, en tots els nivells educatius i amb les adaptacions i suports necessaris per a l'alumnat amb necessitats educatives específiques, respectant en tot cas les competències en matèria d'educació de les comunitats autònomes i en col·laboració amb l'àmbit sanitari.

- La **Llei orgànica 1/2023, de 28 de febrer, per la que es modifica la Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs**, exposa al capítol III les mesures en l'àmbit de l'educació i la sensibilització relatives als drets sexuals i reproductius. Es destaca el paper de les administracions educatives en la formació en salut sexual i reproductiva, com a part del desenvolupament integral de la personalitat, de la formació en valors, amb base en la dignitat de la persona i amb un enfocament interseccional. Aposta per l'educació afectiva-sexual, impartida per personal amb formació adequada, com a part del currículum durant tota l'educació obligatòria, incloent-hi l'educació menstrual. Entesa com una mesures de prevenció de les violències sexuals. També destaca el suport de les administracions en la creació d'activitats complementàries per a la resta de la comunitat educativa (famílies, docents, serveis externs, etc.).

- La **Llei 4/2023, de 28 de febrer, per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI**, inclou mesures destinades a l'àmbit educatiu com l'impuls de plans de coeducació i diversitat que incloguin, entre altres, accions relacionades amb la formació del professorat en atenció al respecte a la diversitat sexual, de gènere i familiar de les persones LGTBI. A més de la promoció de programes d'educació sexual i reproductiva i de prevenció d'infeccions de transmissió sexual, amb especial consideració al virus de la immunodeficiència humana (VIH) en les relacions sexuals, així com campanyes de desestigmatització de persones amb VIH.

2.1.3 Normativa Autonòmica

- La **Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia**, té com a finalitat establir les condicions per tal que les persones LGBTI puguin exercir els seus drets amb llibertat i igualtat sense cap tipus de discriminació, garantir la igualtat d'oportunitats en la participació i la representació en tots els àmbits de la vida social, contribuir a la superació dels estereotips que afecten negativament la percepció social d'aquestes persones, i establir mesures concretes per assolir una societat més justa, lliure, basada en la igualtat de tracte i d'oportunitats de les persones LGBTI i en la qual la diversitat sigui valorada positivament. A partir d'aquesta llei, en l'àmbit de l'educació s'han regulat qüestions perquè en tot el sistema educatiu —com ara en el contingut dels materials escolars, en les activitats esportives escolars i en les de lleure infantil i juvenil, en els recursos formatius o en la formació de mares i pares— es tingui en compte la diversitat afectiva i sexual i s'eviti qualsevol tipus de discriminació i perquè es disposi de mesures de prevenció i actuació contra l'assetjament de què puguin ser objecte les persones LGBTI a l'àmbit escolar.

- La **Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes a les Illes Balears**, té per objecte promoure i garantir la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació per raó de sexe en qualsevol dels àmbits, etapes i circumstàncies de la vida. La mateixa normativa ofereix mesures per promoure la igualtat en les àrees d'educació, cultura i esports, ocupació, salut, conciliació, drets socials, mitjans de comunicació i publicitat i violència masclista. Una eina bàsica per avançar en la necessària igualtat de dones i homes. Pel que fa a l'educació, es proposen polítiques pel desenvolupament integral de totes les persones, la prevenció de conductes violentes, en especial de la violència masclista, com la posada en marxa als centres de projectes coeducadors que fomentin la construcció de les relacions igualitàries de les dones i els homes. Per això, des de l'entrada en vigor de la llei, s'hauria de garantir que tots els centres educatius disposin d'una persona responsable de coeducació, amb formació específica, a més de la formació permanent del professorat en matèria coeducativa i la participació equilibrada d'homes i dones en llocs directius i de decisió. Per altra banda, destaca mesures relatives al currículum, els materials didàctics, els consells escolars, la formació al professorat i la igualtat a l'àmbit universitari.

- El **Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons**

públics de les Illes Balears, exposa que l'alumnat té dret a formació en coeducació i en igualtat per prevenir la discriminació i la violència de gènere. A més, el pla de convivència ha d'incloure un estudi i valoració del tractament de la igualtat i situacions de violència per qüestió de gènere. També considera conductes greument perjudicials per a la convivència al centre l'assetjament sexista entès com qualsevol conducta contrària a la igualtat de dones i homes.

- La **Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears**, afirma que un dels pilars del sistema educatiu ha de ser la coeducació. Les polítiques públiques educatives, partint de la coeducació com a eina indispensable, han de dirigir els esforços a treballar en la prevenció de les violències masclistes i en el respecte a la diversitat afectivosexual. En el marc de les escoles coeducatives s'ha de promoure l'ús no sexista del llenguatge i la reproducció d'una imatge plural, diversa i no estereotipada de les dones i els homes. Així mateix, s'ha de tenir en especial consideració el principi de transversalitat i d'interseccionalitat en el marc de les polítiques públiques educatives.

2.1.4 Plans estratègics

- L'**Estratègia Estatal per Combatre Violències Masclistes** (2022-2025), inclou un eix específic sobre la sensibilització, prevenció i detecció de les diferents formes de violències masclistes i s'especifiquen mesures per l'àmbit educatiu per educar contra les violències masclistes en totes les etapes de la vida.

- Del Pacte d'Estat Contra la Violència de Gènere (2018-2022) se'n desenvolupa el **Pla Conjunt Pluriennal en Matèria de Violència Contra les Dones** (2023-2027) en què s'hi especifiquen accions relacionades amb l'educació en igualtat en els àmbits estatal, autonòmic i local com la inclusió, en el currículum de totes les etapes, contingut relacionat amb l'empoderament de les nenes, adolescents i joves, l'eliminació d'estereotips de gènere, la prevenció de violències i l'educació en salut, drets sexuals i reproductius i afectivosexuals amb perspectiva feminista i interseccional. Alhora, l'existència de plans de formació especialitzada obligatòria, inicial i permanent del personal docent de tots els nivells i l'elaboració o l'actualització de protocols d'actuació davant la violència contra les dones en

l'àmbit educatiu. A més, també concreta accions per garantir la formació en matèria d'igualtat als consells escolars i als serveis d'inspecció educativa o òrgans consultius i/o assessors que les administracions educatives competents determinin.

- El **V Pla Estratègic d'igualtat entre Dones i Homes a les Illes Balears** (2021-2023) inclou un eix específic sobre coeducació, models igualitaris i formació amb l'objectiu d'educar el conjunt de la societat, de totes les edats, per assolir la igualtat efectiva de dones i homes. Entre els objectius específics es proposa promoure i garantir la coeducació en l'àmbit educatiu, prevenir l'explotació sexual en tots els àmbits educatius, incrementar l'oferta formativa d'igualtat i de prevenció contra les violències masclistes i promoure un canvi de valors i avançar cap a una societat més igualitària. Malgrat l'últim any d'actuació del Pla és el 2023, fins que no s'aprovi un pla nou, aquest continua sent el document vigent de referència.

- La línia 4 «Inclusió, coeducació i comunitat educativa» del **Pla Quadriennal de Formació Permanent del Professorat de les Illes Balears** (2024-2028) fa referència a la coeducació i pretén donar resposta a l'interès i la necessitat dels centres de comptar amb estratègies per modificar les relacions de poder, d'abús i de limitacions estereotipades per a cada gènere i per promoure el respecte a la diversitat sexual i de gènere.

- Al **II Pla Estratègic de polítiques públiques LGTBI i en matèria de diversitat sexual, familiar i de gènere de les Illes Balears** (2021-2024) es destaquen accions relacionades amb la formació per als professionals en l'àmbit educatiu en matèria LGTBI i sobre procediments i actuacions en relació amb el Protocol de prevenció i actuació davant l'assetjament escolar LGTBI-fòbic. La posada en marxa d'accions de sensibilització social i visibilització de la diversitat sexual, familiar i de gènere dins tota la comunitat educativa: alumnat, personal docent i famílies. La inclusió d'accions específiques per prevenir l'assetjament LGTBI-fòbic mitjançant els programes de tutories, mediació i cibermentories. A més de l'elaboració de recomanacions per a la incorporació de la diversitat sexual, familiar i de gènere en els documents de centre als centres educatius de tots els nivells.

- Al **Pla Integral de Formació Professional de les Illes Balears** (2022-2025) s'especifica la necessitat d'establir sistemes que fomentin la igualtat en l'accés dels homes i les dones a tots els cursos de formació. Per això, cal analitzar des de la perspectiva de gènere el model d'orientació per fomentar la igualtat en l'accés a totes les famílies professionals.

2.2 Antecedents i situació actual

2.2.1 Evidències de la importància de la coeducació

Per tal de conèixer l'estat actual de la coeducació i la igualtat als centres educatius de les Illes Balears s'han consultat diferents estudis i memòries d'administracions i organismes relacionats amb l'àmbit educatiu. Seguidament es destaquen els estudis i recerques més rellevants en relació amb (A) violències masclistes, (B) violència LGTBI-fòbica i (C) desigualtats a l'àmbit educatiu.

Cal tenir en compte que, per concebre i interpretar de manera integral les dades que s'aporten és imprescindible reconèixer que aquestes poden tenir biaixos. Per aquest motiu, en la interpretació s'ha procurat incloure-hi la perspectiva interseccional i, en la mesura del possible, es contextualitzarà l'origen de les dades per tal que aquestes quedin situades dins el marc propi.

A. Violències masclistes

A continuació, s'aprofundeix en les dades relatives a la violència contra les dones. S'evidencia, no només la prevalença alarmant, sinó també les diverses manifestacions que té, que van des de l'abús físic i psicològic fins a formes més subtils i sovint invisibilitzades, o les més emergents, com aquelles que tenen a veure amb les noves tecnologies i els canvis socials. També cal destacar que l'impacte d'aquestes violències afecta de manera diferenciada, reconeixent que factors com l'edat, l'origen ètnic o l'estatus socioeconòmic, entre altres, poden exacerbar els riscos i les barreres a l'hora de buscar suport, reconeixement, protecció i recuperació.

En l'àmbit estatal, els dos estudis més recents són la *Macroenquesta de violència contra la dona* (2019) i la *Situació de la violència contra les dones en l'adolescència a Espanya* (2020). També s'exposaran els resultats d'un estudi pilot realitzat

a nivell autonòmic per l'Institut Balear de la Dona l'any 2019 que recull la percepció de la igualtat i les violències masclistes entre l'alumnat de 14 a 18 anys a les Illes Balears.

Macroenquesta de violència contra la dona (2019)

La darrera Macroenquesta de violència contra la dona va ser realitzada l'any 2019 per la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere. Es tracta de l'única estadística oficial per mesurar la prevalença de violència masclista i es du a terme aproximadament cada quatre anys. La recollida de dades s'ha dut a terme mitjançant l'entrevista a 9.568 dones majors de 16 anys residents a Espanya, d'entre les quals, la majoria tenen més de 35 anys, el nivell mitjà de formació que tenen és l'educació secundària, han nascut, en un 86,9 % a Espanya i només un 5,8 % tenen més d'un 33 % de discapacitat.

La xifra global de dones que han manifestat haver rebut violència, incloent-hi, en aquest cas, qualsevol mena de violència (des d'una mirada lasciva no desitjada, fins a una violació) és del 57,3 %, és a dir, 1 de cada 2 dones entrevistades. L'edat, en aquest cas, és un factor que incrementa el risc de patir violència. Aquest fet es pot constatar a l'estudi perquè el 71,2 % de les dones de 16 a 24 anys i el 68,3 % de les dones de 25 a 34 anys han patit algun tipus de violència al llarg de les seves vides, davant del 42,1 % de les que tenen 65 anys o més.

Concretament, pel que fa a la violència sexual i física, un 13,7 % de les dones entrevistades han patit violència sexual al llarg de la vida i un 21,5 % han patit violència física. Reprenent l'edat com a element que intersecciona en el risc, un 3,4 % del total de dones han patit violència sexual a la infància, és a dir, abans de complir els 15 anys. És important esmentar que, malgrat que la recollida de dades l'han fet persones formades per a dur a terme aquesta funció de la manera més cuidada possible i afavorint el benestar i la seguretat de les entrevistades, no es pot obviar la complexitat de la temàtica estudiada i que les xifres reflecteixen només la informació que s'ha explicat durant l'entrevista.

Pel que fa al perfil de l'agressor, el 99,6 % de les dones que han patit la violència sexual van experimentar aquesta per part d'un home: el 21,6 % diuen que l'agressor va ser un familiar home, el 49,0 % un amic o conegut home i el 39,1 % diu que l'agressor va ser un home desconegut.

És rellevant la dada que fa referència a les denúncies. Només el 8 % de les dones que han patit violència sexual fora de la parella han denunciat alguna d'aquestes agressions a la Policia, a la

Guàrdia Civil o al Jutjat. El percentatge puja a l'11,1 % si es tenen en compte també les denúncies interposades per una altra persona o institució. El motiu més esmentat per no denunciar és el relatiu a «era menor, era una nena» (35,4 % de les dones); el segueixen no concedir importància als fets (30,5 %), la vergonya (25,9 %), que l'agressió hagi succeït «en altres temps en què no es parlava d'aquestes coses» (22,1 %) i la por de no ser creguda (20,8 %). En el cas de les dones que han patit una violació els motius més citats són la vergonya (40,3 %) i haver estat menor quan va tenir lloc la violència sexual (40,2 %). El 36,5 % cita la por de no ser creguda i el 23,5 % la por a l'agressor. Aquests motius interfereixen, també, a l'hora de buscar ajuda psicològica o mèdica: el 84,1 % de les víctimes de violència sexual i el 67,2 % de les dones que han patit una violació no han buscat ajuda formal després dels fets i, quan ho han explicat a una persona de l'entorn, d'aquestes, menys d'un 50 % van aconsellar denunciar.

Altres interseccions que incrementen el risc de vulnerabilitat i que es recullen a l'estudi són: la discapacitat, haver nascut a l'estranger, tenir més de 65 anys i viure en municipis més petits. En aquest sentit, es destaquen dades com:

- Les dones amb discapacitat acreditada han patit violència sexual fora de la parella al llarg de les seves vides a més proporció (10,3 %) que les dones sense discapacitat acreditada (6,2 %). Entre les quals, el 14,3 % diuen que la discapacitat és conseqüència d'aquests episodis de violència sexual.
- Les dones grans expliquen a persones del seu entorn la violència patida en menor mesura que la resta de dones: el 54,5 % de les dones de 65 anys o més han explicat a persones del seu entorn que ha patit la VFSEM (violència físics, sexual, emocional o por) d'alguna de les seves parelles davant al 81,3 % de les dones de 16 a 64 anys que han patit VFSEM. Aquest resultat mostra que les dones grans amaguen la violència viscuda en força major mesura que la resta de dones, amb totes les implicacions que això comporta.
- Les dones que viuen en municipis més petits verbalitzen la violència patida de les seves parelles o exparelles a través de la denúncia, buscant ajuda formal o informal en un 66,9 %, en comparació amb el 83,3 % de les dones que viuen a municipis de més de 10.000 habitants.

- La incidència de la violència a la parella és superior entre les dones nascudes a l'estranger que entre les nascudes a Espanya. El 5,2 % de les dones nascudes a l'estranger han estat violades per una persona diferent de la seva parella o exparella davant de l'1,8 % de les dones nascudes a Espanya.

Finalment, és de rellevància especial destacar que les víctimes de la violència de gènere no són únicament les dones que la pateixen sinó també els seus fills i filles, o altres menors que visquin a casa.

És important destacar-ho perquè el 89,6 % de les dones que han patit violència d'alguna parella responen que els fills (generalment, menors d'edat) van presenciar o escoltar la violència contra la mare. I un 51,7 % afirma que els fills i filles van patir ells mateixos violència a mans de la parella violenta. Així és que 1.678.959 menors viuen a llars on la dona pateix (en el moment de realització de les entrevistes) algun tipus de violència (física, sexual, control, emocional, econòmica o por) a la parella.¹

Situació de la violència contra les dones en l'adolescència a Espanya (2020)

Aquest estudi, realitzat per la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere en 2020, analitza la situació actual de l'adolescència a Espanya en relació amb la violència contra les dones, comparant-la amb estudis previs (2010 i 2013).

L'estudi examina l'evolució de la situació de la violència masclista amb canvis socials com l'augment de l'ús de tecnologies. Destaca que entre el 2010 i el 2013 va haver-hi un clar augment de violència de gènere entre els/les adolescents relacionat amb l'aparició de les TIC. Mentre que, entre 2013 i 2020, disminueix. Aquest fet ha estat relacionat amb totes les actuacions que s'han realitzat per a prevenir aquest tipus de violència. Les campanyes de sensibilització al carrer o al transport públic que s'han realitzat apareixen com una de les actuacions més influents en el canvi de percepció i consciència.

Sobre les conductes de risc en línia, s'ha observat que amb l'ús creixent d'internet i les xarxes socials, els/les adolescents han augmentat també determinades conductes com donar informació personal, fotos o vídeos amb els quals coaccionar-los. El 52,5 % de l'adolescència recorda haver treballat aquesta

1. Més informació sobre els menors víctimes de violència masclista a les memòries del Servei 24h de l'IBdona des de l'any 2017 fins el 2022, <https://observatori-igualtat.es/arees-dintervencio/violencia-masclista/>

temàtica als centres educatius i, qui així respon, té menys risc d'exercir (en el cas dels nins) i de patir (en el cas de les nines) violència de gènere. D'aquí se'n deriva la necessitat d'estendre la prevenció escolar dels riscos de les TIC a tota la població.

Estudi sobre la percepció de la igualtat i les violències masclistes entre l'alumnat de 14 a 18 anys a les Illes Balears (2019)

L'Institut Balear de la Dona va realitzar l'any 2019 un estudi pilot que extreu conclusions interessants sobre la percepció del jovent en relació amb la igualtat i les violències masclistes. Per una banda, es pot destacar com que la majoria de les al·lotes i al·lots entenen la violència masclista com una problemàtica individual i no com una problemàtica col·lectiva. Per altra banda, es destaca que els models hegemònics de masculinitat i feminitat estan construïts sota un model patriarcal en què les actituds, les accions i la sexualitat de les al·lotes són jutjades constantment.

L'amor romàntic encara és el model que ha pres la joventut per tenir i desenvolupar relacions afectivosexuals: reproduïxen els mites i els estereotips de l'amor romàntic. D'aquest se'n deriven violències masclistes com són el control, el xantatge o la manipulació. El control del telèfon mòbil és habitual tant en al·lots com en al·lotes, apareix a totes les edats i no sempre és considerat una violència.

Pel que fa a l'educació afectiva i sexual, expressen que els falta formació i coneixements sobre la sexualitat i demanen espais de diàleg i aprenentatge. La pornografia és un model de sexualitat present entre el jovent.

Per acabar, es visibilitza que l'alumnat educat en coeducació disposa de més eines per fer front a les violències masclistes, tot i que els coneixements sobre igualtat són teòrics i necessiten eines per aprendre a gestionar i afrontar situacions quotidianes.

B. Situació de les violències LGBTI-fòbiques

Estudi pilot de joves davant la diversitat sexual i de gènere (2019)

L'entitat Ben Amics va realitzar l'any 2019 una investigació sobre les percepcions i actituds de la joventut davant la diversitat sexual i de gènere des de la perspectiva de gènere. L'objectiu era obtenir dades significatives per conèixer la realitat dels centres educatius de secundària de les Illes Balears, així com les possibles situacions de discriminació i/o incomprensió que pugui viure l'alumnat LGBTI.

Un dels aspectes més rellevants que es destaquen en l'estudi és la relació que hi ha entre l'assetjament que reben les persones del col·lectiu i el risc de suïcidi, sent l'assetjament una de les causes principals. D'altra banda, s'ha observat que la discriminació més freqüent és la verbal, és a dir, insults, burles, males paraules o ignorar (retirada de la paraula, impedir la participació oral de les persones, etc.). Això, segons exposen, condueix a menys integració d'aquestes persones en el grup. De fet, al voltant del 60 % de persones (59 % de les al·lotes i 56 % dels al·lots) té la percepció que a l'institut es tracta de manera més injusta les persones LGBTI. A més, tot i que un 31 % de respostes expressen que el professorat donaria suport a les persones afectades, el 37 % ha respost que probablement el professorat ignoraria el tema.

Estudi sobre les necessitats i demandes de persones no binàries a Espanya (2022)

La Direcció General de Diversitat Sexual i Drets LGBTI del Ministeri d'Igualtat va realitzar el 2022 el primer estudi sobre les necessitats i demandes de les persones no binàries. En l'estudi es recull que els entorns en què han trobat més facilitats i seguretat per experimentar i desenvolupar la transició en el gènere han estat els grups d'amistat, els iguals i el context digital. En contraposició, els entorns que han estat menys favorables són el familiar, l'educatiu i els serveis de salut. De fet, un 51 % de les persones d'entre 15 i 17 anys que afirmen que han patit assetjament exposen que s'ha donat en entorns educatius.

Així, molts cops es troba que les persones no binàries han d'adoptar estratègies per passar desapercebudes (passing)

per intentar evitar la discriminació en àmbits fonamentals de la vida, la qual cosa indica vulneracions rellevants en els principis d'igualtat i llibertat d'accés a oportunitats socials, així com de poder habitar els models de convivència de la seva elecció.

Finalment, cal destacar que l'estudi també fa èmfasi en com, en aquesta línia de treball i investigació, no es pot deixar de banda l'anàlisi interseccional perquè l'experiència de les persones no binàries és molt diferent en funció de les seves circumstàncies vitals (migracions, discapacitats, edat, etc.).

Estat socioeconòmic LGTBI+ (2023)

Segons les dades recollides en l'enquesta sobre l'estat de les persones LGTBI+ de 2023, realitzada per la FLEGIBI+, la violència a les aules contra la infància i joventut LGTBI+ és una realitat. Segons les dades revelades, de les persones que afirmen haver viscut un fet d'assetjament, discriminació o agressió en els últims 5 anys, l'escola se situa en tots els casos entre els tres llocs més freqüents on s'han viscut aquests fets: 60,30 % en el cas d'assetjament; 50 % en el cas de discriminació i 62,90 % en el cas d'agressions. Així mateix, s'ha assenyalat que un dels motius d'assetjament escolar principals és l'LGTBI-fòbia i que, com a conseqüència, la joventut LGTBI+ pateix més símptomes depressius i almenys el doble d'intents suïcides que la joventut heterosexual.

C. Desigualtats en l'àmbit educatiu

Estudi sobre la convivència escolar a l'ESO de les Illes Balears (2017-2018)

Aquest estudi realitzat per la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca l'any 2017-2018 analitza la convivència escolar a l'Educació Secundària Obligatòria des d'una perspectiva integral i longitudinal. Respecte a la construcció activa dels valors d'igualtat i tolerància, destaca com han augmentat els percentatges sobre el treball que es fa amb la igualtat i la tolerància, especialment a les activitats que tracten sobre la «violència contra les dones» (27 % el 2010 i 68,7 % el 2017) i a les activitats per «practicar la

igualtat entre homes i dones» (46,3 % el 2010 i 73,7 % el 2017); això es reflecteix en un canvi en les opinions respecte a la violència i la intolerància en els alumnes en comparació a 2010. Així i tot, es perceben diferències entre al·lots i al·lotes a l'hora de mostrar acord amb afirmacions que evidencien els mites que sostenen la violència.

Pel que fa als obstacles per a la convivència, els al·lots són els que tenen més conductes problemàtiques cap al professorat. Per contra, les al·lotes consideren tenir millor relació, així com també entre famílies i escola. També són els al·lots els que pateixen més assetjament i els que assetgen més altres companys o companyes (3,3 %), per davant les al·lotes (1,9 %). També s'observa que ells exerceixen un percentatge més elevat de violència activa en comparació amb altres tipus de discriminació més passiva. Respecte als motius per ser víctima: les al·lotes esmenten que el motiu principal és «estar aïllat» (21,2 %), seguit de «ser més gras» (19,9 %) i «no defensar-se» (19,1 %); mentre que els al·lots esmenten, en primer lloc, «ser més gras» (12,8 %), seguit de «no defensar-se» (12,5 %) i de «no comportar-se com la majoria d'al·lots» (12,4 %). Aquests resultats posen en evidència el paper de la masculinitat, la pressió per seguir els mandats de gènere, la grassofòbia i la pressió estètica en la relació entre iguals.

Indicadors de resultats acadèmics de les Illes Balears (2020-2021)

L'informe de l'Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu de les Illes Balears (IAQSE), en el qual es presenten els resultats acadèmics de l'alumnat de les Illes Balears de l'ensenyament obligatori i del batxillerat del curs 2020-2021, mostra, d'una banda, que les al·lotes tenen un índex més elevat de titulació i promoció en totes les etapes analitzades. Malgrat això, aquesta realitat no es reflecteix en la inserció i la promoció de les dones en l'àmbit laboral. D'altra banda, tot i que a primària i a secundària hi ha un nombre de matrícules més elevat d'al·lots, aquesta dada s'inverteix a partir de quart d'ESO i al batxillerat, fet que evidencia la pèrdua d'alumnes de gènere masculí, que representen taxes més altes d'abandonament i de repetició.

L'Anuari de la joventut (2022)

L'Anuari de joventut de 2022, elaborat pel Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social de la Universitat de les Illes Balears, inclou un punt sobre «Igualtat i equitat de gènere en la joventut. Conclusions del *think tank* de la federació Joves i inclusió a Palma».

En aquest punt es destaca que la igualtat de gènere continua sent un repte que se'ns resisteix. En molts casos no hi ha consciència de les desigualtats que ens travessen i no entenen per què és necessari aplicar polítiques d'igualtat. Per exemple, tot i que el salari anual de les dones és 4.915 euros més baix que el dels homes, 2 de cada 10 joves pensen que no hi ha diferències; o que tot i que el 2020, 45 dones van ser assassinades per les parelles o exparelles, 2 de cada 10 joves pensen que el maltractament el pateixen dones i homes per igual.

A més, molts estereotips de gènere encara estan vigents i això repercuteix alhora de triar formació, ja que classifiquen algunes formacions com masculines o femenines. Alhora això es concreta en segregació horitzontal en diferents sectors d'ocupació i la precarització de les feines feminitzades. Per tot això, conclouen que a l'àmbit educatiu, la coeducació torna clau, donant importància als models igualitaris, el llenguatge amb perspectiva de gènere i la formació del professorat en aquesta temàtica.

Estudi sobre assetjament escolar i ciberassetjament a les Illes Balears en Infància i Adolescència (2023)

Aquest estudi realitzat per la Fundació Cola-Cao i la Unitat de Psicologia Preventiva de la Universitat Complutense de Madrid, amb col·laboració de la Conselleria d'Educació i Universitats, ha permès obtenir resultats sobre l'assetjament escolar i el ciberassetjament, entre 4t d'educació primària i 4t d'ESO a nivell estatal i per cada comunitat autònoma.

En els resultats que es presenten es pot observar que hi ha un nivell de prevalença més gran de nines i adolescents a l'etapa de primària i secundària que confirmen haver patit assetjament escolar durant els dos darrers mesos; un 8,5 % de nines a primària, enfront d'un 6,2 % de nins; i un 7,9 % d'al·lotes a secundària, davant un 2,6 % d'al·lots. Per altra banda, a la pregunta sobre si han assetjat companys o companyes durant els dos darrers mesos, el patró canvia i són els al·lots els que s'identifiquen més en aquestes conductes. El 2,4 % de nins a primària afirmen haver assetjat, contra l'1,1 % en nines; i un 2,1 % d'al·lots a secundària, davant l'1,8 % de les al·lotes. Respecte a les actituds davant la violència i el domini, es pot veure que els nins i joves justifiquen més la violència, un 21,6 % ha contestat «està bé pegar per protegir les amistats», davant un 7,7 % de nines; o «si no tornes els cops que reps, semblaràs un covard» o «si algú més fort que tu t'amenaça i ho contes, et convertiràs en un delator (chivato)» en un 17,3 % davant un 7,3 % de nines.

Els resultats són semblants pel que fa al ciberassetjament i, per altra banda, es pot destacar que més nines tenen una comunicació fluida amb les famílies (26,2 %, davant el 15,6 % de nins) sobre el que fan a internet i a les xarxes socials; això pot suposar una mesura de protecció perquè poden tenir més confiança per parlar de situacions de risc o d'assetjament.

Per acabar, cal destacar que en més casos les nines, especialment en l'etapa de secundària (34,25 % sobre 21,59 % de nins) estan per damunt del percentil 75 en la suma de dificultats socioemocionals totals, tenint en compte els barems d'Espanya. Relacionat amb l'augment de símptomes depressius durant l'ESO en al·lotes i taxes més altes d'ideació suïcida. El 18,3 % de nines «han sentit que no mereix la pena viure» (contra el 6,4 % en nins) i el 3,8 % que han fet plans per llevar-se la vida (davant l'1,7 % de nins).

2.2.2 Estat actual de la coeducació a les illes balears

Per tal de fer una aproximació a l'estat actual de la coeducació, s'ha recollit informació a diversos nivells. En primer lloc, s'ha fet la síntesi de l'avaluació del I Pla de Coeducació de les Illes Balears elaborat per Convivèxit i la Comissió de Seguiment del I Pla, incloent dades rellevants del «Formulari d'avaluació del curs 2022-2023 sobre la implementació de la coeducació als centres educatius de les Illes Balears».

En segon lloc, s'ha realitzat el «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)», dirigit a agents de coeducació, per recollir necessitats i propostes dels centres educatius de les Illes Balears.

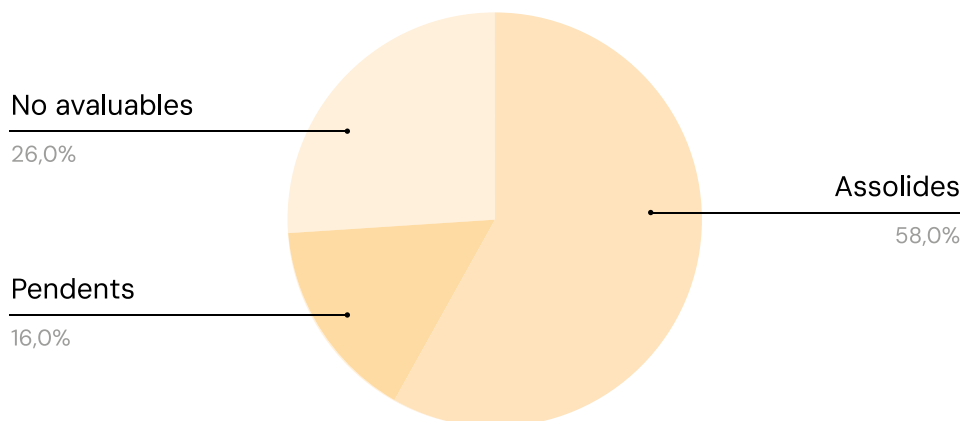
Finalment, s'han fet tres grups de discussió amb persones expertes de la coeducació a la institució i l'acadèmia i amb els membres de la comissió de seguiment del I Pla, per compartir necessitats detectades a la feina diària als centres educatius, institucions i acadèmia vinculades amb la tasca coeducadora.

Resultats de l'avaluació del i pla de coeducació

El I Pla de Coeducació de les Illes Balears es va plantejar amb la finalitat de donar resposta a les necessitats detectades als centres educatius en matèria d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes i també amb l'objectiu de complir el marc normatiu de referència. Es concretà en 5 objectius generals i 50 accions, incloses al calendari entre 2019 i 2022.

En l'avaluació del Pla, feta per Convivèxit, destaca que aquest va ser una eina impulsora i inspiradora. S'exposen també alguns obstacles, com: la pandèmia i la dificultat per avaluar algunes accions.

Al gràfic es veu la valoració del total de les 50 accions plantejades:

Destaca que, en termes generals, el pla potser ha estat ambiciós en alguns aspectes i que cal tenir-ho en compte pel plantejament del nou pla. Les accions han de ser més ajustades, concretes i realistes, amb indicadors operatius i fàcilment avaluables.

Assoliment dels objectius

01. Sensibilitzar, formar i implicar la comunitat educativa en matèria d'igualtat de gènere i coeducació

Es destaca un grau d'assoliment alt gràcies al Pla Quadriennal de Formació del Professorat amb la Línia Estratègica 4, que fa referència a la coeducació. Es valora l'assessorament i l'acompanyament que s'ha fet als centres educatius, així com la formació oferta al professorat. S'han realitzat les formacions previstes i se'n valora el bon funcionament. En finalitzar el I Pla de Coeducació, es destaca que del total de 512 centres educatius de titularitat pública de les Illes Balears, 361 centres disposen d'una persona responsable de la coeducació amb hores assignades, un total de 77 centres amb comissió de coeducació, i un total de 69 amb comissió integrada a convivència.

També s'han dut a terme algunes accions de sensibilització significatives, com és el cas de la creació de la xarxa de centres coeducatius, o la creació de documents amb orientacions i recursos per donar suport a accions de sensibilització en dates significatives i per etapes educatives.

Queda pendent un treball més comunitari, el reconeixement de l'alumnat coeducador o les propostes de sensibilització per les Associacions de Famílies d'Alumnat (AFA), així com impulsar la designació de persones amb formació en igualtat de gènere als consells escolars.

02. Incorporar la perspectiva de gènere a l'educació

Es destaquen les subvencions del 25N i 8M facilitades amb el suport de l'Institut Balear de la Dona i finançades mitjançant el Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere, mitjançant l'IBdona, que han possibilitat que els centres duguessin a terme accions de sensibilització en dates significatives. Es destaca l'increment de la participació dels centres any rere any en aquestes ajudes, cosa que n'amplifica l'impacte. També es posa en valor el disseny d'una assignatura optativa sobre igualtat a ESO, acció assolida amb la LOMLOE, i la redacció i difusió d'orientacions perquè els centres puguin dissenyar i desenvolupar els seus plans d'igualtat i coeducació. En aquesta línia, l'avaluació demostra que, en acabar el Pla, hi ha un total de 160 centres que disposen d'un pla d'igualtat i coeducació (el 31,25 % del total de centres).

Igualment, hi ha algunes accions que no poden avaluar-se o que han quedat pendents, i que s'incorporen al II Pla; destaquen aquí les que tenen a veure amb l'aplicació de la perspectiva de gènere a la tutoria i l'orientació acadèmica professional, o el reconeixement dels centres que impulsen la igualtat.

03. Incorporar mesures favorables perquè els centres integren els models coeducatius

En aquest objectiu es troben dificultats per avaluar les accions plantejades que impliquen coordinació amb altres serveis. Es valora positivament la recopilació de documents i eines perquè els centres puguin revisar i elaborar materials didàctics amb perspectiva de gènere, així com la facilitació de material per a l'ús d'un llenguatge no sexista.

04. Oferir una educació afectivosexual integral, amb perspectiva de gènere, que atengui la diversitat sexual, les diferents identitats de gènere i la diversitat familiar i promoure l'establiment de relacions positives, saludables i igualitàries

En aquest punt s'han assolit totes les accions plantejades. Es valora positivament la coordinació amb la Conselleria de Salut, pel que fa al treball conjunt en el programa d'educació afectivosexual «Amb tots els sentits». En aquesta línia, destaca la implementació del programa a secundària, així com la creació i difusió de les guies per a educació infantil i educació primària, respectivament. També s'han assolit altres accions destinades a assessorar i orientar l'alumnat en qüestions relacionades amb l'educació afectivosexual i l'impuls de centres promotors de la salut, amb un total de 56 centres.

05. Intervenir en l'àmbit educatiu per prevenir, detectar i actuar davant les violències masclistes i LGTBI-fòbiques

En aquest objectiu queda pendent la revisió de documents de centre amb perspectiva de gènere, referint-se als plans de convivència, els plans d'acció tutorial i els plans d'orientació acadèmica i professional. Es destaca l'assoliment de les accions destinades a l'atenció a l'ús segur i saludable d'internet, així com les que tenen a veure amb la revisió, redacció i implementació de protocols (excepte del Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament LGTBI-fòbic als centres educatius

de les Illes Balears). En aquest cas:

- la revisió del Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament escolar als centres educatius de les Illes Balears de 2017;
- la revisió del nou Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* de les Illes Balears de 2017;
- l'elaboració i la publicació del Protocol de prevenció, detecció i actuació davant les violències masclistes als centres educatius no universitaris de titularitat pública de les Illes Balears de 2022;
- la inclusió del Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament LGTBI-fòbic als centres educatius de les Illes Balears dintre del protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament escolar;
- la implementació del Protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil a les Illes Balears.

Conclusions sobre les necessitats en matèria de coeducació

Les principals conclusions de la percepció i necessitats dels centres educatius en matèria coeducadora són extretes a partir de dos formularis i dels grups de discussió.

Pel que fa als formularis, es tracta del «Formulari d'avaluació del curs 2022-2023 sobre la implementació de la coeducació als centres educatius de les Illes Balears» i del «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)». Ambdós aborden temes com la documentació de centre, la formació dels professionals, les activitats específiques, els agents i la comissió de coeducació, la prevenció i atenció de les violències masclistes i LGTBI-fòbiques, l'educació afectiva i sexual i la implicació de la comunitat. Es combina informació quantitativa a més d'informació qualitativa a partir de comentaris

realitzats a cada apartat dels formularis respectius. Es troba tota la informació detallada a l'**Annex**, però en aquest apartat es presenten les conclusions principals.

El primer formulari, de caràcter anual, realitzat per l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar ha estat respost per 381 centres educatius, d'un total de 512 centres en aquest moment; el 14,4 % d'Eivissa (55), el 10 % de Menorca (38), el 74,5 % de Mallorca (284) i l'1 % de Formentera (4). La informació i els resultats del formulari es detallen a la memòria anual de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar publicada a la seva pàgina web.

El segon formulari, dirigit a agents de coeducació, ha estat realitzat expressament per a l'elaboració d'aquest Pla; l'han respost 213 agents, el 10,8 % d'Eivissa (23), el 10,8 % de Menorca (23), el 77,5 % de Mallorca (165) i el 0,9 % de Formentera (2). El 18,3 % han estat centres concertats (39) i el 81,7% centres públics (174). Hi estan representades les diferents etapes educatives: el 67,8 % ofereixen Educació Infantil (145), el 65% ofereixen Educació Primària (139), el 31 % ofereixen Educació Secundària (66), el 16,8 % ofereixen Batxillerat (36), el 14 % Formació Professional (30) i el 2,3 % ofereix Formació Oficial en Idiomes (5).

Als grups de discussió amb persones expertes de la coeducació a la institució i l'acadèmia i amb els membres de la Comissió de Seguiment del I Pla es van recollir necessitats detectades des de la tasca de les persones participants, així com propostes per a l'abordatge del II Pla de Coeducació de les Illes Balears.

El primer grup va ser de professionals que treballen la coeducació en intervenció directa. Hi van participar agents de coeducació i persones que fan tallers i formacions als centres relacionades amb la temàtica. El segon grup, de professionals de l'àmbit institucional i acadèmic, va comptar amb la participació de: representants del Col·legi Oficial de Psicologia de les Illes Balears, representants de grups de recerca de la Universitat de les Illes Balears, representants de l'Institut Balear de la Dona i l'equip de l'Oficina per a la Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes de la UIB. Al tercer grup, de membres de la Comissió de Seguiment del I Pla de Coeducació, van participar-hi representants de: sindicats (STEI, CCOO, UGT, UOB, ANPE, FSIE, SIAU, Alternativa Docent), la Direcció General de Planificació, Ordenació i Infraestructures Educatives, la Federació d'Associacions de Famílies d'Alumnes, el Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere i els centres concertats que apliquen el Pla de Coeducació.

A continuació es presenta un resum breu de les aportacions recollides, organitzades en quatre apartats: informació de les agents de coeducació, del professorat, de l'alumnat i de la comunitat.

Agents de coeducació

Del total d'agents de coeducació que van contestar el «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)», el 91,1 % coneixen el I Pla de Coeducació de les Illes Balears (194), el 8 % no el coneixen (17) i el 0,9 % van respondre NS/NC (2). Les principals conclusions extretes són:

- Importància de donar continuïtat i més visibilitat al pla, perquè sigui un document de referència per als centres educatius.
- Necessitat de fer adaptació a les diferents etapes educatives, amb atenció especial a l'etapa d'infantil i a la formació de persones adultes.
- Donar eines als centres educatius per al desplegament de la coeducació i evitar que sigui una sobrecàrrega de feina per als centres i, en especial, per als agents de coeducació.
- Dotar d'hores i mitjans (econòmics i humans) a la comissió de coeducació per facilitar al professorat la seva tasca.

Professorat

- Obligatorietat de la formació del professorat en coeducació.
- Necessitat d'oferir els cursos de formació amb diversos graus d'aprofundiment i de complexitat.
- Oferir la formació en diferents formats (presencial, en línia i mixta), per facilitar l'assistència de professorat.
- Dotar d'estructura que permeti la transversalització real de la coeducació amb una dotació econòmica.
- Comptar amb l'assessorament de figures externes als centres, especialitzades en la matèria.
- Generar un context més favorable per a la figura d'agent de coeducació. Ser una figura realment coordinadora. Tenir hores específiques i reconegudes, suport estructural en la tasca, possibilitat real de delegació.
- Necessitat d'una estructura que garanteixi la protecció dels centres i dels professionals quan es reben atacs relacionats amb accions o propostes coeducatives.

- Que l'administració faciliti al cos docent el coneixement de la llei² que regula l'obligatorietat de la coeducació.
- Continuar amb el treball en la línia de prevenció i atenció de les formes de violència masclista i LGTBI-fòbia, així com parar atenció a les dimensions de la masculinitat patriarcal i hegemònica, en la recerca de poder construir alternatives cap a formes de vida més justes per a tothom.
- Treballar en totes les etapes educatives, des de l'educació infantil fins a l'educació per a persones adultes, i desplegar accions específiques a cada context. En aquesta línia, cal tenir en compte com l'orientació personal i acadèmica suposa una peça clau en la creació d'un itinerari de vida no esbiaixat pels estereotips i les normes de gènere.

Alumnat

Atenció a la realitat actual del jovent en els aspectes següents:

- L'actitud defensiva quan es tracten temes de gènere, igualtat i feminisme.
- La deriva antifeminista a les aules de secundària. Igualment, es va matisar la importància de posar també el focus a les formes de comunicar-se i a les xarxes socials, en què es viuen les mateixes violències de sempre, però amb formats nous.
- Fer participar l'alumnat en la tasca coeducadora.
- Reconèixer la tasca de l'alumnat que treballa per a la coeducació i encoratjar-lo a seguir.
- Revisar de manera no-adultocentrista les pràctiques i les propostes coeducadores i recollir les demandes i necessitats de l'alumnat.

Comunitat

- Involucrar les famílies en el camí cap a la coeducació.
- Que els centres siguin un espai segur per a tothom (alumnat, professorat, famílies, personal d'administració i serveis, etc.).
- Urgència d'incorporar de forma efectiva la perspectiva interseccional en les propostes coeducadores, qüestió que inclou treballar també amb una mirada antirracista.

² Consultar Marc normatiu del II Pla de Coeducació.

3.

Caminant cap a la coeducació

3.1 Principis

En aquest apartat es recullen els sis principis que regeixen el Pla, entesos com els valors i les orientacions fonamentals que en guien l'elaboració, la implementació i el seguiment. Aquests principis estableixen el marc ètic i metodològic que garanteix que totes les accions i les decisions es desenvolupin de manera coherent.

1. Transversalitat i estructura de la coeducació

L'aproximació transversal de la coeducació implica incloure la perspectiva feminista en la quotidianitat i la planificació, el desenvolupament, el seguiment i l'avaluació de totes les iniciatives que impacten directament o indirectament en la comunitat educativa. Aquest enfocament reconeix la necessitat d'integrar-lo en totes les etapes educatives, des de la primera infància i fins a l'edat adulta, per aconseguir un model coeducatiu coherent i efectiu.

La intenció és involucrar les diferents àrees i departaments implicats en la tasca educativa des d'una perspectiva interdisciplinària. Perquè la transversalitat de la coeducació sigui efectiva, cal donar-li entitat pròpia i institucionalitzar-la, dotant de recursos humans i materials, i estructures educatives dedicades al seu desplegament.

2. Perspectiva crítica envers el sexisme

La consciència crítica envers el sexisme ocupa una posició central en la pràctica coeducativa. La coeducació es compromet a revisar les estructures, les jerarquies i les normes socials i culturals que generen les desigualtats presents a la nostra societat. Reconeix de manera explícita el sexisme i l'androcentrisme que es manifesten a l'escola. A través del que anomenem «currículum ocult» o «currículum absent» s'ha contribuït a la fragmentació i l'ocultació de parts valuoses del coneixement humà. Això aporta complexitat a la idea d'educar en igualtat de gènere i dona l'oportunitat de promoure el pensament crític i autònom en el professorat i els estudiants i, en tota la comunitat educativa.

La coeducació genera espais propicis per a la comunicació oberta, la reflexió profunda i el debat constructiu sobre els temes

que afecten el món en què vivim. D'aquesta forma, fomenta la consciència i la sensibilització com a eines fonamentals per promoure pensaments crítics i compromesos amb l'eliminació de les desigualtats socials, així com estratègies per respondre-hi i responsabilitzar-se'n.

3. Transformació cultural en clau feminista

La coeducació aposta per la transformació de les estructures socials desiguals, en posar en qüestió els rols, els estereotips, els valors, les dinàmiques i les pràctiques sexistes presents a la societat actual i a l'educació. Aquest enfocament vol proposar nous models i imaginaris que assegurin el desenvolupament integral i la possibilitat d'establir itineraris de vida personal i professional, sense biaixos per a l'alumnat i així fer front a la socialització diferenciada de gènere.

Per això, per una banda, la coeducació dedica atenció especial a la revisió curricular per al reconeixement i visibilització de coneixements històricament associats a les dones i les seves contribucions a la història. També considera les aportacions oblidades de col·lectius invisibilitzats des d'estructures de poder com el colonialisme, el capacitisme, el racisme, el binarisme o l'heteronormativitat, entre d'altres. En aquesta línia, cal posar l'èmfasi en referents feministes que representin una gamma àmplia de persones d'orígens diversos, identitats i experiències vitals, alhora que recuperar la memòria dels drets aconseguits a través de la lluita i la reivindicació col·lectiva.

Per altra banda, la coeducació aposta per incorporar la perspectiva centrada en les cures i els valors democràtics com una estratègia clau per establir noves dinàmiques relacionals, caracteritzades per la pau i la no exclusió. La cultura de la pau i les pràctiques restauratives es presenten com a alternatives essencials a la violència cultural i estructural, que pot desembocar en violència directa contra diferents grups de la societat històricament oprimits des de les estructures prèviament anomenades. A més, implica posar èmfasi especial en la interdependència que ens constitueix, per aprendre noves maneres de relacionar-se entre persones i amb el planeta i prevenir formes de discriminació, explotació i violència. Tot plegat es troba lligat amb la visibilització, la revalorització i la distribució equitativa de la gestió de la vida i les tasques de cures, amb la intenció d'assegurar la corresponsabilitat col·lectiva.

Aquesta transformació cultural ha d'incloure, a més, la resposta clara a les noves realitats socials que afecten els infants i adolescents, especialment pel que fa a l'exposició creixent a continguts problemàtics a través d'internet, les xarxes

socials i la intel·ligència artificial. El Pla pretén atendre aquests desafiaments amb accions educatives específiques per prevenir les conseqüències de la pornografia, la violència simbòlica, l'LGTBI-fòbia i altres formes de discriminació digital, així com per promoure una alfabetització crítica en l'ús de les tecnologies.

4. Justícia global i mirada interseccional

Per abordar una educació compromesa amb la justícia global i que no generi exclusions, la perspectiva interseccional emergeix com una peça fonamental. Aquest enfocament reconeix que els diversos eixos de desigualtat i discriminació no existeixen de manera aïllada, sinó que estan interconnectats i es manifesten simultàniament. Això significa que les persones experimenten els efectes conjunts de diverses formes de discriminació i és difícil separar-los de manera clara. Factors com l'edat, el gènere, l'ètnia, la classe social, la xarxa familiar, la diversitat funcional, l'orientació sexual, la religió, la nacionalitat i altres eixos no operen de manera independent sinó que interactuen en diversos nivells i alhora; així doncs, una sola etiqueta o categoria no pot definir plenament l'experiència d'una persona, sinó que funcionen de manera interconnectada.

La interseccionalitat ens recorda que les pràctiques i les polítiques no exclusives han de ser contextualitzades i adaptades a la realitat concreta i a les particularitats de les persones a les quals estan destinades. No podem aplicar un enfocament únic i uniforme per abordar les diverses formes de discriminació, ja que les experiències individuals són molt més complexes i multifacètiques; per tant, cal obertura a la diversitat i a les necessitats específiques de cada individu per caminar cap a la justícia global.

En definitiva, la coeducació contribueix a la formació d'una ciutadania crítica, conscient de l'amalgama de desigualtats que travessen la nostra societat i de la diversitat que ens conforma. És interessant fer-ho des del compromís per la solidaritat horitzontal, que proposa un marc d'acció que no se centra únicament en les experiències individuals, i pensa en formes de convivència a través de l'escolta, el diàleg i les aliances. En el nostre context educatiu, per incidir en la justícia i transformació social és convenient treballar des de postures no adultocentristes ni discriminatòries.

5. Enfocament preventiu i compensatori de les desigualtats

A més d'entendre la coeducació com una eina de transformació cultural, s'han de proposar mesures concretes i accions reals de compensació per abordar la reducció de les desigualtats estructurals que afecten a tota la comunitat educativa i així trencar amb la inèrcia social i garantir l'equitat en la representació, la participació, la presa de decisions i la distribució de recursos i responsabilitats en els entorns educatius.

En aquest sentit, la coeducació treballa també des d'una perspectiva preventiva. Per una banda, se centra en la promoció de relacions interpersonals respectuoses, igualitàries i saludables que contribueixin a erradicar les violències masclistes en totes les seves manifestacions, els actes d'odi per motius de diversitat afectiva-sexual i de gènere, així com les actituds i comportaments sexistes. Per altra banda, la prevenció implica el disseny de mesures que facilitin la detecció de situacions de risc i la implementació de mecanismes d'actuació i protecció, amb l'objectiu de generar espais segurs no només per a l'alumnat sinó per a tota la comunitat educativa.

6. Aproximació comunitària de la coeducació

Per assolir els objectius de la coeducació, es requereix el compromís individual i col·lectiu de totes les persones involucrades en els processos educatius. La coherència al projecte coeducatiu necessita participació, cooperació i corresponsabilitat amb l'objectiu de realitzar un canvi cultural efectiu. Això inclou el professorat, la direcció, el personal d'administració i serveis, les famílies, el municipi i, especialment, l'alumnat.

Tot i que pot tenir sentit desenvolupar iniciatives dirigides a col·lectius específics, és fonamental implicar i informar a tota la comunitat coeducativa. És essencial buscar aliances i fomentar la col·lectivització de les propostes, promoure la cohesió i la cooperació entre diferents agents educatius a través de vincles i xarxes educatives que contribuïran a la transformació de la realitat a nivell personal, d'aula, de centre i en la societat en general.

3.2 Línies estratègiques

A continuació, es presenten les cinc línies estratègiques que estructuraran el Pla. Aquestes directrius constitueixen el marc de la planificació estratègica i permeten orientar els esforços i la distribució de recursos cap a l'assoliment de resultats concrets i impactes significatius. Es despleguen en objectius específics i accions a l'apartat següent.

1. Integració i consolidació de la perspectiva coeducadora en la cultura de centre

Línia estratègica que inclou la transversalització i institucionalització de la perspectiva coeducadora en la cultura de centre. Implica integrar aquesta perspectiva en la documentació de centre, el desplegament curricular, els materials, la presa de decisions, els espais, les metodologies, i les relacions interpersonals. L'objectiu és fer propostes coherents i connectades amb el projecte de centre i evitar que la coeducació es redueixi a activitats de caràcter puntual i aïllades de la pràctica quotidiana, com podrien ser les accions durant les efemèrides; també, evitar la responsabilitat envers la coeducació es limiti a la figura de l'agent de coeducació.

2. Formació i assessorament en matèria de coeducació a professionals que treballen en l'àmbit educatiu

La segona línia vol garantir la formació específica i l'acompanyament a la incorporació de la coeducació a professionals de totes les etapes educatives, no universitàries. Es tracta d'assegurar que els diferents agents educatius (professorat, equips directius, inspecció educativa, orientació) puguin desenvolupar i consolidar un pensament crític envers el sexisme, alhora que puguin comptar amb recursos pràctics per exercir la seva tasca amb perspectiva d'igualtat i diversitat de gènere. Per això, cal que tinguin formació específica i permanent, de manera que adquireixin aquests coneixements i també pugui assegurar-se el compliment de la normativa que regula l'obligatorietat de la coeducació.

3. Promoció d'una educació afectivosexual integral amb perspectiva feminista a totes les etapes educatives

Aquesta línia té com a propòsit facilitar coneixements científicament contrastats i afavorir l'adquisició d'habilitats i actituds per viure la sexualitat de manera satisfactòria, segura, plaent i respectuosa, alhora que promou l'establiment de relacions afectives, sexuals i de convivència basades en la salut, el benestar, la cura i el desenvolupament personal i social. Així, potencia una educació afectivosexual integral per a totes les etapes educatives, per assegurar una perspectiva que trenca amb els valors, estructures, dinàmiques i pràctiques sexistes per facilitar així la prevenció de la violència masclista, l'assetjament i la discriminació per motius de gènere i diversitat sexual, tot contribuint al desenvolupament d'una societat igualitària, diversa i rica en valors.

4. Contribució a la prevenció i atenció de les violències masclistes i LGTBI-fòbiques

La quarta línia convida a atendre específicament les discriminacions relacionades amb les violències masclistes i LGTBI-fòbiques, incloent-hi accions de prevenció, detecció i actuació, així com el coneixement, la difusió i l'aplicació dels protocols específics. Es tracta, doncs, de promoure el compromís amb la cultura de la no violència per al benestar col·lectiu, així com la comunicació no violenta i les pràctiques restauratives. En la línia de la prevenció, és clau posar el focus en l'anàlisi i la comprensió de la complexitat d'aquestes violències i en la problematització dels models de masculinitat i feminitat, tenint en compte les especificitats de l'era digital.

5. Implicació, participació i sensibilització de la comunitat educativa en la transformació social en clau feminista

En aquesta darrera línia s'advoca per la corresponsabilitat de la comunitat educativa en la coeducació. Es té especialment en compte la implicació i la participació de l'alumnat com a agent de canvi i de les famílies, sense oblidar l'equip docent, la direcció, el personal administratiu i la comunitat per aconseguir un canvi cultural real. En aquesta línia, es plantegen accions de sensibilització per identificar i analitzar les desigualtats existents amb responsabilitat per enfrontar-s'hi i transformar-les. Així com promoure espais participatius i de cooperació, per assegurar el treball en xarxa.

3.3 Objectius i pla de treball

Aquest apartat és el nucli operatiu del Pla, estructurat a partir de les cinc línies estratègiques (LE) que defineixen les grans metes a llarg termini per avançar cap a la coeducació. Cada línia es concreta en objectius específics (O) que guien la intervenció. Hi ha un total de 14 objectius específics, que es tradueixen en 59 accions (A) concretes vinculades. Algunes de les accions es podrien relacionar amb més d'un objectiu i s'ha decidit de situar-les per l'especificitat amb relació a la línia estratègica corresponent. Amb les accions, es determinen els organismes responsables i col·laboradors, la previsió de temporalització d'execució de les accions i els indicadors de seguiment. Els indicadors garanteixen l'operativitat del Pla, tot i que cal tenir en compte que també es preveu l'avaluació qualitativa anual en què s'inclouen indicadors d'impacte, de resultat i de satisfacció.

A més, es desplega el primer objectiu global (OO) que apunta accions per donar viabilitat al Pla.

A continuació es presenten per cada una de les cinc línies estratègiques (LE), els objectius específics (O) i les accions concretes (A) vinculades.

OO. Dotar d'estructura tècnica i reglamentària el II Pla de Coeducació de les Illes Balears

Aquest primer objectiu específic és un conjunt de mesures generals per assegurar la viabilitat del II Pla de Coeducació de les Illes Balears. Les accions que es recullen es relacionen amb recursos materials i tècnics per dotar d'estructura les cinc línies estratègiques proposades.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
1. Garantir de recursos humans per al desenvolupament, la coordinació i el seguiment del II Pla de Coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> • Conselleria d'Educació i Universitats • Secretaria General de la Conselleria d'Educació i Universitat • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar <p>Organisme col·laborador:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IBDonà 	<ul style="list-style-type: none"> • Llistat de centres participants amb assignació econòmica • Nombre de persones tècniques docents experts/es en igualtat a l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar que coordinin el Pla. 	Durant tota la vigència del Pla, mentre segueixi el programa finançat pel Ministeri d'Igualtat mitjançant el fons del Pacte d'Estat provinents de Pla Conjunt Pluriennal en Matèria de Violència contra les Dones (2023-2027)
2. Publicació del Decret que reguli la coeducació al sistema educatiu.	<ul style="list-style-type: none"> • Conselleria d'Educació i Universitats <p>Organisme col·laborador:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IBDonà 	<ul style="list-style-type: none"> • Decret publicat • Nombre de reunions de coordinació per a la redacció i publicació del decret. 	A partir del curs 2026-2027
3. Incorporació de la coeducació a través de la revisió del Decret 121/2010 pel qual s'estableixen els drets i deures dels alumnes i de les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Departament d'Inspecció Educativa 	<ul style="list-style-type: none"> • Revisió del Decret 121/2010 publicat. 	A partir del curs 2025-2026
4. Creació d'una comissió de coordinació, per al seguiment del Pla.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Convocatòria comissió de coordinació • Nombre de persones expertes • Acta de constitució de la comissió de coordinació 	Durant el curs 2025-2026
5. Seguiment del Pla (recollida, registre i avaluació de les dades referents als diversos indicadors de cada objectiu) i redacció dels informes anuals pertinents.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar <p>Organismes col·laboradors:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Centres educatius 	<ul style="list-style-type: none"> • Informe anual • Nombre de reunions de coordinació (2 vegades a l'any, com a mínim) 	Durant la vigència del Pla
6. Redacció de l'informe final d'avaluació del Pla	• Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	• Informe d'avaluació del Pla	En finalitzar la vigència del Pla

LE1. Integració i consolidació de la perspectiva coeducadora en la cultura de centre

LE1.O1. REFORÇAR I DONAR VIABILITAT A LA FIGURA DE L'AGENT DE COEDUCACIÓ

Aquest objectiu es desplega per complir el que s'especifica a la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes de les Illes Balears, en què s'exposa que «L'administració educativa de les Illes Balears garantirà que en tots els centres educatius hi hagi una persona responsable de la coeducació, amb formació específica, que impulsi la igualtat de gènere i faciliti un millor coneixement dels obstacles i les discriminacions que dificulten la plena igualtat de dones i homes». A les evidències recollides al 2.3.2, s'ha pogut comprovar que tot i que ja sigui una figura present als centres, encara requereix d'una estructura que pugui garantir el desenvolupament òptim de les seves funcions.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
7. Redacció i publicació de la Resolució oficial sobre la figura de l'agent de coeducació i les comissions de coeducació, amb especificació del procediment per nomenar-lo, la formació requerida, les seves funcions, la disponibilitat horària per exercir-les, el reconeixement de la seva tasca i la coordinació amb altres comissions.	<ul style="list-style-type: none"> Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar <p>Organismes col·laboradors:</p> <ul style="list-style-type: none"> IBDona Xarxa de centres coeducatius Agents de coeducació 	<ul style="list-style-type: none"> Resolució oficial publicada 	Durant el curs 2025-2026
8. Elaboració d'una guia bàsica per a agents de coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> Guia bàsica per a agents de coeducació publicada 	Durant el curs 2025-2026
9. Elaboració d'un document d'orientació per a equips directius pel que fa a la regulació de la dedicació i l'estipulació d'hores del personal agent de coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> Direcció General de Planificació i Gestió Educatives Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> Document d'orientació per a equips directius, publicat juntament amb les instruccions de principi de curs 	Durant els dos primers cursos partir de l'aprovació del Pla (2025-2026 i 2026-2027)

10. Organització de trobades trimestrals per a agents de coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Xarxa de centres coeducatius • Agents de coeducació 	<ul style="list-style-type: none"> • Convocatòria per participar a la Xarxa de centres coeducatius • Nombre de trobades • Nombre de participants de la xarxa, segregats per gènere • Convocatòria de les reunions i punts a tractar 	Durant tota la vigència del Pla
--	--	---	---------------------------------

LE1.O2. REVISAR LA DOCUMENTACIÓ DE CENTRE PER LA TRANSVERSALITZACIÓ DE LA COEDUCACIÓ

La revisió de la documentació de centre des de la perspectiva de gènere és imprescindible per assegurar la transversalització de la coeducació. El Pla d'Igualtat i Coeducació (PIC) funciona com a document base per a la planificació i el desenvolupament de la coeducació. Molts de centres han aprovat el PIC, però en bastants casos no es valora com una eina pràctica i operativa; per això s'estableixen accions per a la planificació efectiva de la transversalització de la coeducació.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
11. Revisió progressiva de la documentació de centre des de la perspectiva de gènere: <ul style="list-style-type: none"> • Projecte Educatiu de Centre • Pla d'Acció Tutorial • Pla Lector • Pla de Convivència i Benestar • Reglament de Règim Intern • Pla d'Acollida • Programa d'Orientació Acadèmica i Professional • Pla d'Atenció a la Diversitat • Programacions didàctiques de cada departament 	<ul style="list-style-type: none"> • Centres educatius (claustre) • Departament d'Inspecció Educativa 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de centres que han revisat els documents • Nombre de documents revisats, classificats per curs escolar 	Durant tota la vigència del Pla
12. Elaboració d'una eina reflexiva o guia per integrar i institucionalitzar de manera transversal la perspectiva de gènere en tota la documentació de centre.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Eina per revisar la documentació de centre publicada 	Durant el curs 2025-2026

13. Oferta anual de cursos pràctics per a la revisió, l'actualització i l'elaboració dels PIC i documentació de centre amb perspectiva coeducadora.	<ul style="list-style-type: none"> • Servei de Formació Permanent del Professorat • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de formacions • Nombre de centres participants • Nombre de persones interessades • Nombre de participants, segregats per gènere • Nombre d'acreditacions 	Durant tota la vigència del Pla
---	--	---	---------------------------------

14. Elaboració, aprovació i implementació dels plans d'igualtat i coeducació en tots els centres educatius sostinguts amb fons públics.	<ul style="list-style-type: none"> • Centres educatius (equips directius, consells escolars i claustre) • Departament d'Inspecció Educativa • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de centres que disposen de PIC i l'han incorporat al PEC • Nombre de centres que han aprovat el PIC al consell escolar 	Durant tota la vigència del Pla
---	---	--	---------------------------------

15. Reconeixement per als centres educatius que disposin de plans d'igualtat i coeducació aprovats i en vigor.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar <p>Organisme col·laborador:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IBDona 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de centres que han rebut una subvenció través de les convocatòries de 8M i 25N o d'altres 	Durant tota la vigència del Pla
--	--	--	---------------------------------

16. Avaluació de l'estat de la coeducació als centres de les Illes Balears, a través del qüestionari de coeducació anual.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Centres educatius (equip directiu i/o agent de coeducació) 	<ul style="list-style-type: none"> • Percentatge de respostes en comparativa al total de centres • Nombre de memòries sobre l'estat de la coeducació 	Durant tota la vigència del Pla
---	--	--	---------------------------------

LE1.O3. DIFONDRE RECURSOS PER FACILITAR LA IMPLIMENTACIÓ DE LA COEDUCACIÓ ALS CENTRES EDUCATIUS

Aquest objectiu es planteja com un suport de l'Administració als centres educatius. Pretén garantir una línia de feina coherent per als centres educatius a partir de l'aportació de recursos tangibles. També dona suport i resposta a les dificultats contextuals que es poden trobar a l'hora de posar en marxa la coeducació.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
17. Fomentar ajudes destinades a centres educatius per al desenvolupament d'accions de sensibilització i prevenció de les violències masclistes	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar <p>Organisme col·laborador:</p> <ul style="list-style-type: none"> IBDona 	<ul style="list-style-type: none"> Convocatòria anual Nombre de centres que hi participen Nombre d'accions realitzades amb les ajudes 	Durant tota la vigència del Pla
18. Millora de la pàgina web de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar: revisió i actualització dels continguts, organització de la informació per millorar-ne l'accessibilitat i facilitació de la normativa sobre coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> Pàgina web actualitzada 	Durant tota la vigència del Pla
19. Creació i actualització del banc de recursos de pràctiques coeducadores dutes a terme a les Illes Balears ordenats per nivell educatiu i àmbit de coneixement.	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Centres educatius Xarxa de centres coeducatius. 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de recursos per nivell educatiu Nombre de recursos per àmbit de coneixement 	<p>Creació: durant el curs 2025-2026</p> <p>Actualització: durant la vigència del Pla</p>
20. Generació i difusió a través del GESTIB d'un butlletí coeducador amb enllaços a recursos, informació clau i una línia de treball.	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de butlletins enviats Nombre de recursos compartits 	Durant tota la vigència del Pla
21. Revisió i continuïtat de les «Capses sàvies de coeducació i educació afectiva i sexual».	<ul style="list-style-type: none"> Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de centres que han usat les capses 	Durant tota la vigència del Pla

22. Creació d'un recurs d'autoavaluació per valorar la incorporació de la coeducació en la cultura de centre.

- Centres educatius (comissió de coeducació)
- Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar

- Recurs d'autoavaluació elaborat

Durant el curs 2026-2027

23. Reconeixement dels centres que participen en la xarxa de centres coeducatius.

- Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar

Organisme col·laborador:

- IBDonna

- Nombre de convocatòries per participar a la xarxa
- Nombre de centres participants de forma anual que reben el reconeixement

A partir del curs 2026-2027 i durant la resta de vigència del Pla

LE2. Formació i assessorament en matèria de coeducació a professionals que treballen en l'àmbit educatiu

LE2.O1. AMPLIAR, REVISAR I ACTUALITZAR L'OFERTA FORMATIVA PER AL PROFESSORAT EN MATÈRIA DE COEDUCACIÓ

L'Administració educativa de les Illes Balears ha de garantir la formació permanent del professorat en matèria de coeducació. Les evidències recollides al 2.3.2 apunten que cal posar el focus en que tots els docents estiguin formats en coeducació. Així com també ampliar les temàtiques i grau d'aprofundiment de les formacions ofertes. A més, es posa el focus a la importància d'incorporar la mirada interseccional en la formació sobre coeducació per assegurar una aproximació antiracista i crítica amb les altres desigualtats.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
24. Disseny d'un recorregut formatiu permanent sobre coeducació per al professorat dels diversos nivells educatius amb perspectiva interseccional.	<ul style="list-style-type: none"> • Servei de Formació Permanent del Professorat • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Itinerari formatiu permanent publicat • Nombre de formacions incloses a l'itinerari, organitzades per nivell 	Durant el curs 2026–2027
25. Diversificació dels formats de l'oferta formativa per al professorat en matèria de coeducació: ubicació, franja horària, modalitat, entre d'altres.	<ul style="list-style-type: none"> • Servei de Formació Permanent del Professorat • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'ofertes per illa • Nombre d'ofertes per franja horària • Nombre d'ofertes per modalitat (en línia, mixta, presencial) 	Durant tota la vigència del Pla
26. Disseny i oferta d'autoformació bàsica trimestral en coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Servei de Formació Permanent del Professorat <p>Organisme col·laborador:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IBDona 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de formacions interessades • Nombre de persones interessades • Nombre de participants, segregats per gènere • Nombre d'acreditacions 	<p>Disseny: Durant el curs 2025–2026</p> <p>Implementació: durant la resta de vigència del Pla</p>
27. Sensibilització, informació i formació en coeducació als equips directius.	<ul style="list-style-type: none"> • Servei de Formació Permanent del Professorat • CFIRDE 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'edicions formatives per equips directius revisades • Nombre de formacions específiques • Nombre de persones interessades • Nombre de participants, segregats per gènere • Nombre d'acreditacions 	A partir del curs 2026–2027 i durant la resta de vigència del Pla
28. Sensibilització, informació i formació per al servei d'orientació, pel que fa a l'orientació acadèmica i professional des de la diversitat d'opcions i sense condicionaments de gènere.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Servei de Formació Permanent del Professorat • POAP 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'accions de sensibilització realitzades • Nombre reunions específiques • Nombre de participants, segregats per gènere 	Durant tota la vigència del Pla
29. Formació anual específica per a agents de coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> • Servei de Formació Permanent del Professorat • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de formacions. • Nombre de persones interessades • Nombre de participants, segregats per gènere • Nombre d'acreditacions 	Durant tota la vigència del Pla
30. Continuïtat de la jornada anual de la xarxa de centres coeducatius.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'edicions de la jornada • Nombre de persones interessades • Nombre de participants, segregats per gènere • Nombre d'acreditacions 	Durant tota la vigència del Pla

LE2.O2. OFERIR FORMACIONS ESPECÍFIQUES PER A PERSONAL VINCULAT A LA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I UNIVERSITATS I AGENTS EDUCATIUS EXTERNS ALS CENTRES EDUCATIUS

Cal atendre la necessitat que hi hagi coherència entre els diferents agents educatius en la posada en marxa i la consolidació de la coeducació. Així, és important que els organismes que donen suport als centres educatius i al professorat disposin de professionals formats en la matèria.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
31. Continuitat de la formació dirigida a la persona responsable d'impulsar i fer el seguiment de mesures educatives que fomentin la igualtat real entre homes i dones en els consells escolars.	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de formacions Nombre de persones interessades Nombre de participants, segregats per gènere 	Durant tota la vigència del Pla
32. Formació específica en matèria de coeducació per al Servei d'Inspecció Educativa i les diferents direccions generals de la Conselleria d'Educació i Universitats.	<ul style="list-style-type: none"> Servei de Formació Permanent del Professorat Departament d'Inspecció Educativa Direccions generals 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de formacions Nombre de participants, segregats per gènere % de persones formades en relació al total 	Durant tota la vigència del Pla
33. Formació específica a assessors i assessores dels centres de formació al professorat sobre coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> Centres de formació del professorat Servei de Formació Permanent del Professorat 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de formacions Nombre de participants, segregats per gènere 	Durant tota la vigència del Pla
34. Formació específica a personal tècnic de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar en matèria de coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> Servei de Formació Permanent del Professorat Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de formacions Nombre de participants, segregats per gènere 	Durant tota la vigència del Pla

35. Formació específica en disseny i planificació d'espais educatius amb perspectiva de gènere a personal tècnic del Departament d'Infraestructura de la Conselleria d'Educació (IBISEC) i equips directius.

- EBAP (Formació sectorial)
- CFIRDE

- Nombre de formacions
- Nombre de participants per servei, segregat per gènere

Durant tota la vigència del Pla

LE3. Promoció d'una educació afectivosexual integral amb perspectiva feminista des de l'escola

LE3.O1. OFERIR A L'ALUMNAT UNA EDUCACIÓ AFECTIVOSEXUAL INTEGRAL DE QUALITAT, QUE ATENGUI LA DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE I PROMOGUI L'ESTABLIMENT DE RELACIONS MÉS IGUALITÀRIES I LLIURES DE MASCLISME

A continuació es presenten accions per a l'enfortiment de l'educació afectiva i sexual integral de qualitat a totes les etapes educatives. Els antecedents deixen constància de la importància d'incidir en l'educació afectiva i sexual de l'alumnat i, per això, és necessari disposar de professionals formats i especialitzats.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
36. Desenvolupament i implementació per part dels centres educatius de plans d'educació afectivosexual integral amb perspectiva feminista, ajustat a les diferents etapes educatives.	<ul style="list-style-type: none"> • Centres educatius <p>Organismes col·laboradors:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Direcció General de Salut Pública 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de centres que compten amb programa d'educació afectiva i sexual • Nombre d'accions d'educació afectiva i sexual per nivell educatiu i per temàtica 	Durant tota la vigència del Pla

37. Actualització del directori de professionals externs amb verificació per impartir tallers sobre diferents temàtiques relacionades amb l'educació afectiva i sexual: prevenció del consum de pornografia, equitat menstrual, diversitat afectiva i sexual, mites de l'amor romàntic, sexualitat en les diferents etapes educatives, entre d'altres.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Directori publicat • Nombre de professionals verificats • Nombre de temàtiques destacades 	Durant tota la vigència del Pla
--	--	---	---------------------------------

38. Difusió del «Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* als centres educatius de les Illes Balears sostinguts amb fons públics» com a eina de sensibilització a la comunitat educativa.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Centres educatius 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'assessoraments i consultes realitzades • Nombre de formacions sobre el protocol 	Durant tota la vigència del Pla
--	---	---	---------------------------------

LE3.O2. FACILITAR L'APLICACIÓ DE PROGRAMES D'EDUCACIÓ AFECTIVA I SEXUAL A CENTRES EDUCATIUS

L'ús de programes d'educació afectivosexual és una estratègia adequada per assegurar el desenvolupament de l'objectiu anterior (LE3. O1). Per aquesta raó, la Conselleria de Salut ha elaborat juntament amb la Conselleria d'Educació i Universitats, per cada una de les etapes educatives, el programa «Amb tots els sentits», que pot servir com a referència als centres educatius.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
39. Difusió i informació del programa d'educació afectivosexual «Amb tots els sentits» a l'educació infantil, primària i secundària.	<ul style="list-style-type: none"> • Direcció General de Salut Pública • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escola 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de comunicacions dirigides a la comunitat educativa • Nombre de centres que han implementat el programa «Amb tots els sentits», per etapa 	Durant tota la vigència del Pla

40. Formacions anuals sobre educació afectiva i sexual per al professorat de cada etapa educativa, a partir del programa «Amb tots els sentits».	<ul style="list-style-type: none"> • Direcció General de Salut Pública • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Servei de Formació Permanent del Professorat 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de formacions • Nombre de persones interessades • Nombre de participants per etapa, segregats per gènere • Nombre d'acreditacions 	Durant tota la vigència del Pla
--	---	---	---------------------------------

41. Revisió i actualització, amb perspectiva de gènere i interseccional, del material «Amb tots els sentits» dirigit a secundària.	<ul style="list-style-type: none"> • Direcció General de Salut Pública • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de reunions de coordinació • Actualització del programa publicat • Nombre aportacions recollides per a la revisió del material 	A partir del curs 2025-2026 i durant la resta de vigència del Pla
--	---	---	---

LE4. Contribució a la prevenció i atenció de les violències masclistes i lgtbi-fòbiques

LE4.O1. CONTRIBUÏR A LA PREVENCIÓ DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES I LGTBI-FÒBIQUES, AMB ÈMFASI ESPECIAL A LES CARACTERÍSTIQUES DEL CONTEXT ACTUAL I DE L'ERA DIGITAL

Com marquen els antecedents exposats al 2.3, s'ha de garantir la posada en marxa d'accions que fomentin la construcció de relacions igualitàries entre homes i dones i ajudin a identificar situacions de discriminació per orientació, identitat sexual o violències masclistes. Els canvis en les relacions fan que sigui imprescindible fer l'acompanyament adaptat al context actual, especialment pel que fa a l'era digital i l'ús de xarxes socials. Per això es proposen accions específiques per incidir, des de la perspectiva preventiva, en l'atenció de les violències masclistes i LGTBI-fòbiques.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
<p>42. Sensibilització per a l'alumnat sobre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alternatives als models relacionals patriarcal, amb oferta de models crítics de masculinitat. • Violències masclistes i LGTBI-fòbiques, tenir en compte l'ús de la tecnologia i abordar el consum de pornografia i el ciberassetjament. 	<ul style="list-style-type: none"> • Centres educatius 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de protocols de violències masclistes • Nombre d'accions de sensibilització • Nombre de centres que han realitzat alguna acció per nivell • Grau de satisfacció i utilitat de les activitats 	Durant tota la vigència del Pla
<p>43. Continuació de la formació del professorat en la prevenció, la detecció i actuació davant violències masclistes, amb la incorporació de la discriminació per identitat, expressió de gènere i/o orientació sexual.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de formacions • Nombre de persones interessades • Nombre de participants per etapa, segregats per gènere • Nombre d'acreditacions 	Durant tota la vigència del Pla
<p>44. Sensibilització per al professorat sobre l'impacte de la pornografia en infants i joves.</p>	<p>OBIA</p> <p>Organisme col·laborador:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de xerrades • Nombre de persones interessades • Nombre de participants per etapa, segregats per gènere 	Durant tota la vigència del Pla
<p>45. Difusió de campanyes de sensibilització vinculades a les temàtiques dels protocols de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prevenció, detecció i intervenció de la violència masclista. • Prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament LGTBI-fòbic. • Actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil. • Acompanyament a l'alumnat trans*. 	<ul style="list-style-type: none"> • Servei d'Inclusió per a la Comunitat Educativa • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Centres educatius • IBSTEAM – DG de Personal Docent <p>Organismes col·laboradors:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Ministeri d'Igualtat 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de campanyes elaborades pel Ministeri d'Igualtat (premis STEAM) • Nombre de campanyes/ concursos dinamitzats pels centres educatius • Nombre de centres educatius que han participat a alguna campanya • Nombre de campanyes/ concursos realitzat per IBSTEAM • Nombre de campanyes dinamitzades des de Convivèxit 	Durant tota la vigència del Pla

LE4.O2. PROMOURE LA DETECCIÓ PRECOÇ PER BRINDAR PROTECCIÓ I SUPORT A PERSONES QUE PATEIXEN ALGUN TIPUS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA I LGTBI-FÒBICA EN EL CONTEXT EDUCATIU

Qualsevol membre de la comunitat educativa pot ser víctima de violència masclista i LGTBI-fòbica, per això, cal fer les intervencions corresponents i, si cal, activar els protocols. És important el correcte coneixement d'aquests per ser aplicats adequadament, sempre plantejant la seva activació com a part d'una resposta més àmplia, atenent la complexitat dels casos i la seva dimensió estructural.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
46. Difusió i revisió del «Protocol de prevenció, detecció i actuació davant les violències masclistes als centres educatius no universitaris de les Illes Balears».	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Centres educatius <p>Organisme col·laborador:</p> <ul style="list-style-type: none"> IBDona 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de protocols oberts al GESTIB Nombre de protocols confirmats com una evidència Nombre d'aportacions i necessitats recollides per a la revisió del protocol 	Durant la vigència del Pla
47. Creació i implementació d'un «Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament LGTBI-fòbic als centres educatius de les Illes Balears».	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Centres educatius 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de protocols oberts al GESTIB Nombre de protocols confirmats com una evidència Nombre d'aportacions i necessitats recollides per a la revisió del protocol 	Durant la vigència del Pla
48. Difusió del «Protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil a les Illes Balears».	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Servei d'inclusió per a la comunitat educativa 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de comunicacions fetes per a la difusió del protocol 	Durant la vigència del Pla

49. Manteniment i millora de l'assessorament sobre l'aplicació dels diferents protocols (d'Assetjament i Ciberassetjament, de Violències Masclistes i d'Acompanyament d'Alumnat Trans), creació d'un espai de preguntes freqüents i generador de recursos.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'assessoraments realitzats • Espai de preguntes freqüents publicat • Nombre de recursos generats, satisfacció i utilitat per part de la comunitat educativa 	Durant la vigència del Pla
--	--	---	----------------------------

50. Protecció i acompanyament del professorat i personal no docent, víctima de violència masclista o LGTBI-fòbica als centres educatius, ja sigui per part de l'alumnat, les famílies o el personal docent i no docent.	<ul style="list-style-type: none"> • Equips directius • Departament d'Inspecció Educativa • Direcció General Personal Docent: Servei de Prevenció de Riscos Laborals de Personal Docent • Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de casos per tipologia • Nombre de recursos disponibles (protocols) 	Durant la vigència del Pla
---	--	---	----------------------------

LE5. Implicació i sensibilització de la comunitat educativa en la transformació social en clau feminista

LE5.O1. PROMOURE LA PARTICIPACIÓ ACTIVA DE L'ALUMNAT A LA COEDUCACIÓ

El destinatari principal de la coeducació és l'alumnat dels centres educatius. Per això, s'ha de reconèixer el seu paper en la tasca coeducadora, així com fomentar-ne la corresponsabilitat i la implicació. Els antecedents recollits al 2.3 ressalten que el creixement de les resistències fan imprescindible repensar i promoure la participació activa de l'alumnat, des del pensament crític.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
51. Reconeixement de l'alumnat que impulsa la coeducació als centres.	<ul style="list-style-type: none"> • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Conselleria d'Educació i Universitats • Centres educatius 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'alumnes reconeguts, distribuït per illes, gènere i curs escolar. 	Durant la vigència del Pla
52. Promoció i programació d'activitats per treballar temàtiques relacionades amb la coeducació amb l'alumnat.	<ul style="list-style-type: none"> • Centres educatius. • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de centres que han fet alguna activitat, distribuït per illes i curs escolar 	Durant la vigència del Pla
53. Revisió de les funcions dels i de les delegades de classe i dels i de les representants a la «Mesa de l'alumnat» per incloure la promoció i potenciació de la igualtat.	<ul style="list-style-type: none"> • Centres educatius • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar • Servei de Normalització Lingüística i Participació Educativa (SNLPE) de la Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de centres que han inclòs la promoció i potenciació de la igualtat, distribuït per illes i curs escolar 	A partir del curs 2026-2027 i durant la resta de vigència del Pla
54. Promoció de la figura de l'alumnat coeducador per la seva participació en les comissions de coeducació dels centres.	<ul style="list-style-type: none"> • Centres educatius • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de centres que tenen alumnat representant, distribuït per illes i curs escolar 	Durant la vigència del Pla
55. Participació de l'alumnat a la Xarxa de centres coeducatius.	<ul style="list-style-type: none"> • Centres educatius • Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de centres que tenen alumnat representant distribuït per illes i curs escolar • Nombre d'alumnes que participen a la xarxa, distribuït per illes, gènere i curs escolar 	Durant la vigència del Pla

LE5.O2. PROMOURE LA SENSIBILITZACIÓ I LA IMPLICACIÓ DE LES FAMÍLIES EN LA COEDUCACIÓ

Les famílies són el primer agent de socialització i per això és imprescindible que s'impliquin en la tasca coeducadora. Aquest objectiu proposa accions de sensibilització i participació de les famílies, tot cercant la coherència amb els projectes coeducadors dels centres.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
56. Actualització i difusió a les AFA dels bancs de recursos existents per a les famílies.	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 	<ul style="list-style-type: none"> Banc de recursos actualitzat Nombre de recursos disponibles Comunicació i difusió per les AFA (Presidència de l'AFA) 	Durant la vigència del Pla
57. Promoció i programació d'activitats per treballar amb famílies temàtiques relacionades amb la coeducació.	<ul style="list-style-type: none"> Centres educatius AFA 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre d'activitats realitzades, per etapa educativa Nombre de famílies participants, distribuït per etapa educativa Nombre de centres que han programat activitats, distribuït per illes i curs escolar 	Durant la vigència del Pla

LE5.O3. PROMOCIONAR EL TREBALL EN XARXA I L'INTER-CANVI DE BONES PRÀCTIQUES I EVIDÈNCIES ENTRE CENTRES EDUCATIUS

Una xarxa consolidada de centres coeducadors permet generar un calaix de recursos diversos, compartir línies estratègiques i fer front a les resistències de manera coordinada per contribuir així a crear un teixit coeducador a la comunitat educativa de les Illes

Balears. Així, compartir experiències d'èxit, estratègies i bones pràctiques esdevé clau per a la consolidació de la coeducació.

Accions	Responsables	Indicadors	Temporalització
58. Potenciació de la Xarxa de centres coeducatius a partir de trobades trimestrals dinamitzades.	<ul style="list-style-type: none"> Centres de la Xarxa de centres coeducatius Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de trobades organitzades Nombre de centres educatius que participen, distribuït per illes i curs escolar Nombre de persones participants a la xarxa, distribuït per illes, gènere i curs escolar 	Durant la vigència del Pla
59. Generació d'un directori de centres coeducatius per a l'intercanvi d'experiències i la creació de sinergies: «pàgines liles».	<ul style="list-style-type: none"> Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Centres educatius 	<ul style="list-style-type: none"> Directorí publicat Persona de contacte al centre Nombre de centres agregats al directorí 	A partir del curs 2025-2026 i durant la resta de vigència del Pla

4.

Sistema de gestió i seguiment

4.1 Pressupost

La Conselleria d'Educació i Universitats destinarà els recursos necessaris per fer efectius els objectius i les accions del pla de treball, d'acord amb la disponibilitat pressupostària que es determinarà anualment.

4.2 Procediment d'elaboració del pla

El II Pla de Coeducació de les Illes Balears s'ha caracteritzat per ser un procés obert, reflexiu i participatiu en el qual han col·laborat diferents agents de la comunitat educativa i que ha comptat amb el suport tècnic de persones expertes en coeducació i igualtat.

El procés seguit en l'elaboració del PLA ha estat el següent:

Recollida i anàlisi de la informació

Etapes de la recollida i anàlisi de la informació	Temporalització
Recollida i anàlisi d'informació de la normativa internacional, estatal i autonòmica referida a coeducació i igualtat.	Octubre – Desembre 2023
Revisió de plans i programes de coeducació d'altres comunitats autònomes.	Octubre 2023
Revisió d'informes, investigacions i estudis sobre la coeducació en l'àmbit estatal i autonòmic.	Octubre – Desembre 2023

Avaluació dels resultats del I Pla de Coeducació de les Illes Balears.	Desembre 2023
Disseny, implementació i buidatge d'un qüestionari per als i les agents de coeducació de tots els centres de les Illes Balears.	Novembre - Desembre 2023
Revisió i buidatge del qüestionari anual 2022-2023 dirigit a centres educatius per valorar la implementació de la coeducació.	Gener 2024
Organització de tres grups de discussió per recollir d'informació sobre l'estat de la coeducació a les Illes Balears: <ul style="list-style-type: none"> a) Professionals de la coeducació que fan intervenció directa a centres educatius b) Persones expertes de la coeducació a la institució i l'acadèmia c) Membres de la Comissió de Seguiment del I Pla 	Novembre 2023
Disseny i implementació d'un qüestionari per alumnat de primària i secundària de centres de les Illes Balears.	Gener - Febrer 2024

Proposta d'objectius i accions

Etapes per la proposta d'objectius i accions	Temporalització
Establiment de línies estratègiques, objectius específics i accions en base a la informació recollida en la fase I.	Febrer - Març 2024
Obertura de diferents períodes d'esmena, suggeriments i aportacions.	Abril - Setembre 2024
Introducció de les diferents esmenes en la redacció del Pla.	Novembre - Desembre 2024

Activació del Pla

Etapes de l'activació del pla	Temporalització
Presentació de l'esborrany del pla als membres de la Comissió de Seguiment del Pla de Coeducació.	Juny 2024
Creació de la comissió de seguiment del Pla de coeducació per al compliment del principi d'igualtat en l'Administració educativa.	Gener - Febrer 2026
Redacció final del Pla.	Novembre 2024 - Octubre 2025
Presentació del Pla a la comunitat educativa.	Novembre 2025

4.3 Coordinació, seguiment i avaluació

El segon pla incorpora un sistema de seguiment i avaluació amb l'objectiu d'assegurar la realització de les mesures i avaluar l'assoliment dels objectius. Aquest sistema facilitarà la presa de decisions necessàries per avançar, identificar les dificultats en la posada en marxa del pla i proposar solucions. Alhora, permetrà sistematitzar els resultats de la implementació del pla tenint en compte els indicadors recollits i la temporalització marcada.

El seguiment es durà a terme durant tot el període d'implementació del pla 2025-2029 i l'avaluació al final del període de vigència (2029).

4.3.1 Vigència i àmbit d'aplicació

El II Pla de Coeducació de les Illes Balears serà d'aplicació a tots els centres públics i concertats no universitaris de les Illes Balears i tindrà una vigència de quatre anys (2025-2029).

4.3.2 Responsables del seguiment i avaluació del Pla

Per fer el seguiment i l'avaluació del pla, es compta amb diversos agents i organismes:

Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar

L'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar recollirà informació dels centres educatius mitjançant el qüestionari de coeducació anual. La informació es farà servir per elaborar un apartat específic sobre coeducació a la memòria anual de l'Institut.

Comissió de Seguiment del II Pla

L'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar liderarà i coordinarà la Comissió de Seguiment del Pla, que està formada per persones representants de diverses institucions i entitats representatives de la comunitat educativa implicades en el Pla:

- La Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa.
- L'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, el director o directora que presideix la Comissió i una assessora tècnica que fa les funcions de secretària.
- El Departament d'Inspecció Educativa.
- La Direcció General de Personal Docent i Centres Concertats.
- Representant del Centre de Formació Innovació i Recerca de la Direcció Escolar (CFIRDE).
- L'Institut de Recerca i Innovació Educativa (IRIE).
- Agent de coeducació representant de la Xarxa de Centres Coeducatius.
- L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA).
- El Consell Escolar de les Illes Balears (CEIB).
- L'Institut Balear de la Dona (IBDona).
- La Càtedra d'Estudis de Violència de Gènere de la Universitat de les Illes Balears (UIB).
- La Direcció General de Salut Pública.
- Les organitzacions sindicals representades al Consell Escolar de les Illes Balears.
- Les federacions d'associacions de famílies d'alumnes.
- Les associacions d'alumnes de les Illes Balears.

La Comissió de Seguiment tindrà la funció de recollir les dades pertinents que se li assignin i d'avaluar de forma ordinària, al final de cada curs acadèmic, l'estat del pla a partir dels informes elaborats per la comissió d'expertes. A més, es podran dur a terme reunions extraordinàries a petició d'un terç dels membres de la comissió.

Centres educatius de les Illes Balears

La implantació de la coeducació dependrà de tots els centres educatius amb la participació dels claustres, l'alumnat, el personal no docent i les famílies. Els consells escolars també funcionaran com a suport i impulsors de la promoció de millores coeducatives. Així mateix, la coordinació d'aquesta tasca es farà a partir dels agents de coeducació, les comissions de coeducació i els equips directius.

Per al seguiment del pla, els centres educatius es comprometen a completar el qüestionari d'avaluació anual de coeducació enviat per l'Institut de Convivència i Èxit Escolar cada curs. A més, d'incloure un apartat que reculli els resultats dels seus PIC, inclosa a la memòria de la programació general anual.

Departament d'Inspecció Educativa

El Departament d'Inspecció Educativa vetllarà pel compliment i l'aplicació dels principis i valors recollits en aquest pla i el marc normatiu relatiu a la coeducació.

4.3.3 Avaluació intermèdia

Per garantir l'avaluació completa de les accions de coeducació, és fonamental no només utilitzar indicadors de seguiment que permetin verificar si es duen a terme les activitats, sinó també avaluar l'impacte d'aquestes accions, com per exemple el grau de satisfacció i utilitat de les formacions. Amb aquest objectiu, s'inclourà al formulari d'avaluació de coeducació anual un apartat específic per valorar qualitativament les accions realitzades durant l'any, la qual cosa permetrà obtenir una visió més profunda de l'efectivitat de les accions.

Els indicadors utilitzats per a l'avaluació seran de diversos tipus: indicadors d'impacte, indicadors de satisfacció (com el grau de satisfacció de les persones participants) i indicadors de resultat, per mesurar fins a quin punt s'han assolit els objectius previstos. Tots es recolliran en un informe anual, que reflectirà els resultats i les valoracions de les accions fetes, així com les possibles millores.

És important destacar que donar visibilitat a les valoracions i implicar els centres en el procés d'avaluació és clau, ja que recollir la seva visió contribueix a millorar contínuament les accions i garantir-ne la rellevància i l'eficàcia en la pràctica de la coeducació.

4.3.4 Avaluació final dels resultats

Al final del període d'aplicació del pla, d'acord amb els indicadors recollits per a cada acció i a les avaluacions anuals, l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar emetrà un informe amb les conclusions sobre els resultats assolits, que inclourà propostes de millora, limitacions detectades i actuacions futures.

4.4 Estratègia de comunicació

Per últim, l'estratègia de comunicació que s'ha planificat per difondre el Pla és la següent:

Els mitjans de la Conselleria d'Educació i Universitats seran la principal via de difusió del pla. Es durà a terme a través de les plataformes de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, apareixerà en la pestanya de Coeducació de la seva pàgina web i com a notícia en les seves xarxes socials. A més, també es presentarà el pla en una de les jornades periòdiques de formació per a docents que realitzen. Paral·lelament, es farà arribar el pla a tots els equips directius dels centres educatius de les Illes Balears a través d'una nota del GestIB i a altres departaments implicats en la comunitat educativa, com el d'Inspecció.

D'altra banda, l'Institut Balear de la Dona també ho compartirà en la seva pàgina web i estarà disponible per ser consultat de manera oberta.

5.

Entitats i serveis que han participat en l'elaboració del Pla

L'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar de la Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa de la Conselleria d'Educació i Universitats, agraeix la participació de totes i cada una de les persones membres d'algun dels serveis i entitats que han fet aportacions durant l'elaboració del II Pla de Coeducació, que són els següents:

- L'Institut per la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit) de la Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa de la Conselleria d'Educació i Universitats.
- L'Institut Balear de la Dona de la Conselleria de Famílies i Afers Socials.
- Fem Infància.
- La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant els diferents serveis i/o departaments que conformen totes les direccions generals: de Personal Docent i Centres Concertats; de Planificació i Gestió Educatives; d'Universitats, Recerca i Ensenyaments Artístics Superiors; Secretaria General, i les direccions territorials d'Eivissa i Formentera, de Menorca, i el Departament Inspecció Educativa.
- L'alumnat de secundària, a través dels membres de la Mesa de l'Alumnat amb representants de les Illes Balears.
- Docents agents de coeducació de diversos centres educatius.
- La Xarxa de centres coeducatius.
- La Conselleria de Famílies i Afers Socials, mitjançant la Direcció General d'Infància, Joventut, Famílies, Igualtat i Diversitat, i en concret l'OBIA i el Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere.
- La Conselleria de Salut.
- Les organitzacions i patronals representades al Consell Escolar de les Illes Balears.
- Els consellers i les conselleres membres del Consell Escolar de Mallorca, de Menorca i d'Eivissa.
- Les associacions de directors de centres d'educació primària.
- Les associacions de directors de centres d'educació secundària.

- L'escola privada i la concertada, a través de les diferents patronals.
- Els sindicats UGT, STEI, USO, Alternativa, ANPE, UOB, FSIE i CCOO.
- L'Institut de Seguretat Pública de les Illes Balears (ISPIB), a través del Programa de Policia Tutor.
- La Universitat de les Illes Balears (UIB), mitjançant l'Institut de Recerca i Innovació Educativa (IRIE), el Consell Social i la Càtedra d'Estudis de Gènere.
- El Col·legi Oficial de Psicologia de les Illes Balears (COPIB).
- Les associacions de famílies d'alumnes (FAPA Mallorca, FAPA Menorca, FAPA Eivissa, COAPA, CONFAECIB, FAIB i CONCAPA).
- L'Ajuntament de Palma, a través de l'Àrea de Serveis Socials, Educació, Participació Ciutadana, Joventut i Igualtat d'Oportunitats.
- Les entitats col·laboradores: Ben Amics, Balears Diversa, Chrysallis, Sa Clau de s'Armari, Filosa Associació (Menorca), Associació La Lioparda Teatre, Associació Andiara, Sa Sembra (Eivissa), CC Es Liceu, Fundació IRES, Vola Vola, CNAE, Associació Curolla i altres professionals, com a Gemma Domínguez i Andrea Punto G.

Glossari

Abús de poder: situació en la qual una persona o un grup utilitza la seva posició d'autoritat o força per influir, manipular o controlar indegudament altres, per aconseguir beneficis personals, professionals o polítics, menyspreant els seus drets o el seu benestar.

Androcentrisme: perspectiva que consisteix fonamentalment en la consideració que tot el que ha aconseguit la humanitat ha estat realitzat exclusivament per homes. Per tant, sota aquesta perspectiva, també es considera que tot allò que ha estat fet pels homes és bo i serveix per a tota la humanitat, creient que les experiències masculines inclouen i són la mesura de l'experiència humana.

Assetjament: comportament que atempta contra la dignitat d'una persona i té com a propòsit o produeix l'efecte de generar-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

Assetjament escolar (bullying): conducta agressiva i intencionada, realitzada per un o més estudiants en contra d'un altre o altres, caracteritzada per ser sistemàtica i mantenir un desequilibri de poder en la relació entre la persona assetjadora i la persona assetjada. Pot ser verbal, físic o psicològic; també a través de les xarxes socials (ciberassetjament).

Assetjament sexual: comportament no desitjat de naturalesa sexual que pot incloure comentaris, gestos, contacte físic o proposicions que creen un entorn intimidatori, hostil o humiliant. Aquesta conducta pot afectar la dignitat de la persona, així com el seu rendiment acadèmic o laboral. Exemple: comentaris o bromes sexuals recurrents que fan que una estudiant o treballadora se senti incòmoda i no valorada per les seves capacitats.

Binarisme: creença o construcció social que categoritza de manera dicotòmica tots els aspectes de la vida, inclòs el gènere, en dues categories oposades i excloents: masculí i femení. Aquesta visió ignora la diversitat de gènere i la realitat de les persones no binàries o intersexe i accentua els estereotips.

Coeducació: conjunt de continguts i estratègies educatives que tenen la finalitat de promoure el desenvolupament lliure de la limitació imposada pels estereotips de gènere que promou la igualtat, el respecte mutu i la no discriminació i, així, produir canvis en el pensament, l'actitud i el comportament de les persones.

Consciència crítica: capacitat d'analitzar activament les estructures socials i culturals que condicionen la nostra

experiència i percepció del món, reconeixent desigualtats, injustícies i mecanismes de poder. Es relaciona amb el compromís d'actuar per transformar aquestes realitats cap a situacions més justes i equitatives.

Corresponsabilitat: concepte que fa referència a la gestió equitativa de les responsabilitats familiars i laborals entre totes les persones adultes membres de la llar. Aquesta implica la distribució justa de les càrregues mentals i de treball domèstic i de cura als altres.

Cultura de centre: conjunt de valors, creences, pràctiques i normes compartides que defineixen l'ambient i el comportament en una institució educativa. La cultura de centre influeix en la manera com es relaciona l'equip de professionals que hi treballa, l'alumnat, el personal administratiu i les famílies, i pot fomentar un entorn inclusiu, respectuós i propici per a l'aprenentatge.

Cultura de la pau: defensa la no acceptació de la violència en cap cas en la mesura que s'entén com la vulneració de drets. L'ús de la violència és incoherent amb el discurs i el treball de construcció de societats justes i en pau. La superació de les violències en els diferents vessants és una expressió de transformació social.

Cures: accions i pràctiques destinades a sostenir el benestar físic, emocional i psicològic de les persones. Des d'una perspectiva feminista, les cures s'entenen com la responsabilitat col·lectiva que desafia la divisió tradicional de rols basada en el gènere, en què les tasques solen recaure desproporcionadament sobre les dones. Així, es posa en relleu com el treball de cures, sovint invisibilitzat i infravalorat en les societats capitalistes i patriarcals, és fonamental per al sosteniment de la vida i el teixit social. En aquesta línia, les cures són considerades un dret i una qüestió de justícia social, que demana un canvi estructural per superar les desigualtats i promoure una societat més equitativa en la qual les necessitats de tothom siguin ateses.

Discriminació: forma d'hostilitat vers la diferència i l'alteritat que es construeix en els terrenys social, polític, econòmic i relacional. Es manifesta amb el tracte desfavorable d'una persona o grup respecte a un altre per raó de gènere, orientació sexual, procedència, religió, classe social o diversitat funcional, entre d'altres.

Discriminació interseccional: és un tipus de tracte desfavorable que es dona per motius de rebuig diversos (intersecció del gènere i l'ètnia, per exemple). No es tracta de «sumar» les discriminacions,

sinó de comprendre com la intersecció d'aquestes és quelcom específic que necessita un enfocament particular que reconegui els diversos factors. En l'origen del terme, un col·lectiu de dones negres van denunciar que a l'empresa en què volien treballar no se les contractava pel fet de ser dones i negres. La resposta que van rebre va ser que a l'empresa hi havia dones (blanques) contractades i persones negres (homes) contractades i que, per tant, no tenia sentit la seva protesta. Aquest és un clar exemple de discriminació interseccional, ja que no es considera l'experiència concreta del fet de ser dona negra.

Discriminació sexista: tracte desfavorable que reben les persones que s'identifiquen amb el gènere femení, que té lloc quan se les valora segons el model heteronormatiu imperant en què la identitat d'home blanc heterosexual de classe mitjana-alta té una posició de privilegi vers altres identitats de gènere i sexuals.

Diversitat: múltiples manifestacions de la condició humana igualment vàlides, en l'àmbit cultural, de gènere, de procedència, de cos i de capacitat, entre d'altres. Existència de persones diferents entre elles, que no s'han de sotmetre a una norma única. La diversitat s'ha d'atendre a l'escola per poder acollir els diferents tarannàs, necessitats, bagatges i maneres d'estar al món, per donar una resposta justa i equitativa que inclogui no només la majoria, sinó totes les realitats que existeixen al centre.

Diversitat sexual, familiar i de gènere: condició humana i social, diversa i igualment vàlida. En l'àmbit educatiu es busca reconèixer i valorar aquestes diferències, tant individuals com col·lectives. La diversitat inclou, però no es limita, sexe, identitat de gènere, origen ètnic, nacionalitat, orientació sexual, religió, capacitats físiques i mentals, estructura familiar i context socioeconòmic.

Educació afectiva i sexual: ensenyament que aborda aspectes biològics, psicològics, socials, afectius i ètics de la sexualitat i les relacions atenent les desigualtats i com ens condicionen aquestes en la vivència de la nostra sexualitat. Pretén servir com a eina de prevenció de violències masclistes i LGTBI-fòbiques, promoure el respecte, la igualtat i la salut sexual i reproductiva, així com el desenvolupament d'habilitats per gaudir de relacions positives, consentides i responsables.

Estereotips: conjunt d'idees que s'obtenen a partir de les normes culturals prèviament establertes i que poden convertir-se, a ulls d'un grup o una societat, en un model que se sobreposa a la realitat dels subjectes i que, sovint, cal seguir per ser acceptat o acceptada.

Estereotips de gènere: idees preconcebudes i simplificades que assignen característiques, rols i expectatives específiques a les persones basant-se únicament en el gènere, el sexe o l'expressió de gènere. Aquests estereotips són prescriptius i poden limitar el desenvolupament personal i professional dels individus, condicionant-los des de la infància per tal d'encaixar amb les pautes de comportament associades al gènere que s'assigna a cadascú en néixer. Els estereotips sexistes fixen un model únic de ser home o ser dona, vàlids socialment i, a partir d'aquesta imatge tòpica construïda, s'estableix un sistema desigual de relacions entre els sexes.

Expressió de gènere: la manera en què una persona manifesta el seu gènere i com, a través de la vestimenta, el comportament, l'actitud, el llenguatge corporal i altres formes de presentació personal, les altres persones la llegeixen socialment. L'expressió de gènere pot variar i no necessàriament coincideix amb la identitat de gènere de la persona.

Feminisme(s): el feminisme és un moviment social i polític que denuncia les desigualtats de gènere i proposa canvis per transformar-les. Sorgit a finals del segle XVIII, implica la presa de consciència de l'opressió, dominació i explotació que han patit i pateixen les dones al sistema patriarcal. Aquest moviment impulsa l'acció per a l'alliberament de les dones i busca les transformacions socials necessàries per aconseguir-ho. A causa de la diversitat de corrents i punts de vista, es parla de feminismes en plural, per reflectir les múltiples perspectives dins del moviment.

Feminitat: conjunt d'atributs, comportaments i rols associats tradicionalment a les dones, joves i nines d'una cultura o societat. La feminitat pot ser influenciada per factors socials, culturals, i psicològics, i existeixen diverses expressions que poden variar entre cultures i al llarg del temps. Malauradament, al contrari que masculinitat, aquests comportaments i rols associats a la feminitat ha adquirit progressivament una connotació negativa i pejorativa que, fins i tot, s'han fet servir com a insult cap a altres persones.

Gènere: construcció sociocultural que es refereix a les característiques (socials, culturals, polítiques, psicològiques, jurídiques i econòmiques), els comportaments i les actituds que la societat atribueix de forma diferenciada a allò que es considera masculí i femení. Varia a través de la història i es transmet mitjançant l'educació, l'ús del llenguatge, la família, la religió, els mitjans de comunicació i altres agents socialitzadors.

Identitat de gènere: vivència interna i individual del gènere tal com cada persona l'experimenta; pot o no correspondre amb el sexe assignat en néixer.

Igualtat d'oportunitats entre gèneres o equitat de gènere: principi abstracte utilitzat majoritàriament en el camp de la justícia segons el qual totes les persones han de tenir els mateixos drets i oportunitats per desenvolupar les seves habilitats personals, prendre decisions sense les limitacions imposades pels estereotips de gènere, i participar activament i en igualtat de condicions en tots els àmbits de la vida social, econòmica i política; per tant, és un principi que es basa en criteris d'equitat, respecte i corresponsabilitat.

Quan es duen a terme accions i mesures concretes que busquen transformar les dinàmiques estructurals establertes, es parla d'igualtat efectiva. La *igualtat efectiva entre gèneres* és la materialització de l'equitat de gènere en accions que compensin les diferències no només en mesures que apliquin models uniformitzats que ignoren el marc contextual de desigualtat.

Dins de l'àmbit educatiu (segons la LOE de 2006 i la Llei dels drets de les dones a erradicar la violència masclista de 2007) el principi d'igualtat d'oportunitats es tradueix en la necessitat de superar el sexisme i l'androcentrisme i avançar cap a una escola realment coeducativa.

Interseccionalitat: perspectiva analítica i política que proposa considerar diferents categories de discriminació i opressió construïdes socialment i culturalment (com el gènere, la raça, la classe social, l'orientació sexual, la discapacitat, etc.) que interactuen simultàniament i que contribueixen a generar desigualtats socials. Aquesta teoria permet entendre i respondre a les maneres com el gènere, per exemple, es creua amb altres eixos de desigualtat i com aquests encreuaments contribueixen a generar experiències úniques d'opressió i privilegi i crear múltiples nivells d'injustícia. El terme va ser encunyat per la jurista i acadèmica Kimberlé Crenshaw l'any 1989.

A zones d'Amèrica llatina i del Carib també s'ha començat a popularitzar el concepte *imbricació* per explicar aquest encavalcament de capes, que són les diverses opressions que una persona pot sentir. El terme va ser utilitzat per primera vegada pel col·lectiu Rio Combahee i, actualment, l'ha recuperat la investigadora i doctora en sociologia Jules Falquet.

Justícia global: concepte que es refereix a la cerca de l'equitat i la justícia social a nivell mundial, que lluita contra les desigualtats,

la pobresa, i la discriminació, i promou el desenvolupament sostenible, els drets humans i l'accés igualitari a recursos i oportunitats per a totes les persones, sense excepció.

LGTBI-fòbia: aversió, discriminació o violència cap a les persones que pertanyen al col·lectiu LGTBI, ja sigui per l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere. Aquesta inclou l'homofòbia, la transfòbia, la bifòbia, entre altres. Cada una pot tenir manifestacions diverses, perquè les creences que les sostenen són diferents.

Masculinitat: conjunt d'atributs, comportaments i rols associats tradicionalment als homes, joves, nins dins d'una cultura o societat. La masculinitat pot ser influenciada per factors socials, culturals i psicològics; existeixen diverses expressions que poden variar entre cultures i al llarg del temps. En la nostra cultura hi ha diverses manifestacions de masculinitats, tot i que en viure en un sistema heteropatriarcal es mitifica i socialitza majoritàriament en la masculinitat hegemònica, dominant i patriarcal. Actualment, ha crescut la tendència a reflexionar sobre la masculinitat des del moviment feminista. Homes i dones es replantegen el pes d'aquests atributs, comportaments i rols per tal de resignificar, diversificar i ampliar el que vol dir *ser home*.

No-exclusió: principi fonamental que busca garantir que ningú no sigui deixat fora o discriminat en qualsevol àmbit de la societat, incloent l'educació, el treball i l'accés a serveis i oportunitats per qualsevol motiu, com ara gènere, raça, orientació sexual, discapacitat, etc. Es parla de no-exclusió, en comptes d'inclusió, ja que es considera que totes les persones en formen part pel fet primer d'existir. La intenció és que no s'han de fer fora i situar-les als marges.

Orientació sexual: tendència d'una persona a sentir atracció afectiva i sexual per una altra persona o persones. Es categoritzen diverses orientacions sexuals.

Passing: terme utilitzat principalment dins de la comunitat trans* per descriure l'experiència de ser percebut per altres com a pertanyent al gènere amb el qual la persona s'identifica, especialment quan la percepció coincideix amb la seva identitat de gènere.

Patriarcat: el concepte de patriarcat constitueix una categoria d'anàlisi fonamental per a la teoria feminista i per a la història de les dones. És descrit com la presa de poder històrica exercida pels homes sobre les dones. Aquest domini va tenir un origen biològic, però es va transformar en un fenomen de naturalesa

política i econòmica. Aquesta dominació implica sotmetre les dones a la maternitat, reprimir la seva sexualitat i apropiar-se de la totalitat de la seva força de treball, essent els fills el primer, però no l'únic, resultat d'aquest procés.

PIC (Pla d'Igualtat i Coeducació): és el document estratègic i operatiu desenvolupat als centres educatius i a altres institucions governamentals amb l'objectiu de promoure la igualtat de gènere i integrar la perspectiva de gènere de manera transversal en totes les seves activitats, polítiques i pràctiques.

Racisme: tipus de discriminació que es basa en la creença de la superioritat inherent d'una raça per damunt de les altres i, en conseqüència, el dret d'aquesta a dominar-les. Té lloc quan un grup dominant de persones té l'objectiu d'apoderar-se, establir i ampliar el seu poder mitjançant la creació d'un boc expiatori, real o inventat, a través de la construcció d'una alteritat, diferent d'un mateix i a la seva societat. Es manifesta en forma de prejudicis, ofenses, agressions i tota mena de violències.

Rol de gènere: conjunt d'expectatives socials i culturals que dicten com les persones han de comportar-se i quin ha de ser el seu paper en la societat basant-se en el sexe que els assignaren en néixer. Aquests rols poden restringir la llibertat individual i perpetuar les desigualtats.

Sabers femenins: conjunt de coneixements, habilitats, pràctiques, experiències i tradicions que han estat desenvolupats, mantinguts i transmesos principalment per dones al llarg de la història, sovint dins d'esferes considerades tradicionalment femenines o en contextos en què les dones han exercit un rol central. Aquests sabers abasten una gamma àmplia de camps i activitats, incloent-hi, però sense limitar-la, la costura domèstica, la medicina tradicional, les pràctiques agrícoles, l'artesania, la cuina i molts altres àmbits de coneixement pràctic i teòric.

Segregació horitzontal i vertical: la segregació horitzontal fa referència a la concentració de gèneres en certes professions o sectors laborals. La segregació vertical es refereix a la desigualtat de gènere en els nivells de poder i presa de decisions en organitzacions en què les dones estan subrepresentades en posicions de lideratge.

Sexe biològic: categoria assignada en néixer basada en característiques físiques i biològiques, com els òrgans reproductius, cromosomes i hormones. Tradicionalment, el sexe biològic s'ha classificat com a masculí o femení, però aquesta visió no inclou la diversitat de condicions intersexe que poden desafiar aquesta classificació binària.

Sexisme: sistema de valors, actitud i discriminació que es fonamenta en una cultura que diferencia els sexes de les persones i els jerarquitzava, tot justificant unes normes de comportament assignades segons aquesta divisió. El sexisme assigna capacitats, valors i rols diferents entre homes i dones. Les conductes sexistes, que promouen la hipervaloració del que és masculí en contraposició a la minusvaloració del que és femení, són difícils de detectar perquè encara ara estan molt arrelades en la societat.

Sexualitat: és un principi vital complex de la vida humana que impulsa a les persones a cercar afecte, contacte, plaer, tendresa i intimitat, des del naixement fins al moment de la mort, i com la vivència i l'expressió del cos sexual que totes les persones tenim. La sexualitat és influenciada per factors biològics, psicològics, socials, econòmics, polítics, culturals, legals, històrics, religiosos i espirituals.

Socialització diferenciada: procés pel qual les persones aprenen i interioritzen les normes, valors, costums i rols socials que es consideren apropiats segons el seu gènere en la societat. Aquesta forma de socialització comença des de la infància i es manifesta a través de diversos àmbits, incloent-hi la família, l'educació, els mitjans de comunicació i les interaccions quotidianes. Com a resultat, homes i dones solen desenvolupar habilitats, interessos, actituds i comportaments que reflecteixen les expectatives i els estereotips de gènere establerts culturalment. La socialització diferenciada contribueix a la perpetuació de desigualtats de gènere i limita les oportunitats i experiències de les persones més enllà dels rols assignats tradicionalment.

Trans*: prefix utilitzat per referir-se a persones la identitat de gènere de les quals no correspon amb el sexe assignat en néixer. Inclou una gamma àmplia d'identitats sota el paraigua transgènere, transsexual o no-binari, entre altres.

Transversalitat: principi d'integrar la perspectiva de gènere de manera transversal en totes les polítiques, programes i projectes d'una organització o institució i assegurar que les consideracions de gènere són incorporades en totes les àrees i nivells de decisió i acció.

Violències masclistes: manifestacions de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones que té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic i es pot produir tant en l'àmbit públic com en el privat.

Xenofòbia: animadversió cap a persones o grups per la seva sola condició d'alteritat i estrangeria.

Annex

A continuació es desplega en profunditat la informació sobre l'estat actual de la coeducació a les Illes Balears (punt 2.2.2) recollida a partir del «Formulari d'avaluació del curs 2022/23 sobre la implementació de la coeducació als centres educatius de les Illes Balears» i el «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears», ambdós elaborats i distribuïts amb l'eina de Google Forms.

Documentació de centre en clau coeducativa

Pla d'igualtat i coeducació (PIC)

Un 71,7 % (273) dels centres han elaborat el Pla d'igualtat i coeducació, un 18,1 % (69) està en procés i un 10,2 % (39) encara no en té³. El 30,4 % (103) encara no l'han presentat al consell escolar perquè l'aprovi. El 27,0 % (116) l'aproven l'any 2023; el 22,6 % (86) ho va fer el 2022, el 14,7 % (51) el 2021 i la resta (20) ho havia fet abans. Com es constata, a partir del I Pla de Coeducació hi ha hagut una consolidació de l'elaboració de documentació específica sobre igualtat i coeducació. Així i tot, encara hi ha centres en què el consell escolar no l'ha aprovat i un percentatge considerable que està en procés d'elaborar el pla o encara no ho ha començat a fer-ho.

Altra documentació

La majoria dels centres consideren que la perspectiva de gènere està «bastant integrada» als diferents documents, especialment a la Programació General Anual i al Pla de Convivència i Benestar. Per contra, els documents que incorporen menys aquesta perspectiva són els programes d'orientació acadèmica i professional, el reglament de règim intern i el projecte educatiu de centre.

³ Dades extretes del «Formulari d'avaluació del curs 2022/23 sobre la implementació de la coeducació als centres educatius de les Illes Balears».

Mirada interseccional

Referent a la mirada interseccional en la pràctica coeducadora⁴: un 46,5% (99) responen que «no ho saben», el 40,4% (86) que «sí que s'inclou» i un 13,1% (28) que «no es fa». S'evidencia que hi ha força desconeixement sobre aquesta mirada i que s'està començant a incorporar en els darrers anys.

Formació dels professionals en coeducació⁵

Sensibilització dels professionals de centres educatius

Els agents de coeducació consideren que l'equip directiu té major sensibilització sobre la coeducació per damunt del claustre. Per altra banda, quasi la meitat de les respostes determina que es troben en un punt intermedi entre molta sensibilitat i cap sensibilitat.

Dades sobre formació del claustre

Durant el curs 2022-2023 s'han dut a terme 10 formacions vinculades a la línia estratègica 4 del Pla de Formació per al Professorat: coeducació. El 40 % de l'oferta s'ha donat a escala autonòmica, l'altre 40 % s'ha fet a Mallorca, un 10 % a Menorca i un 10 % a Eivissa i Formentera. El 50 % va ser oferta presencial i l'altre 50 % va ser oferta mixta. Menys una, totes les formacions estaven destinades a tots els nivells educatius i no es van oferir formacions específiques per a cada etapa.

Les temàtiques que es varen tractar: patis coeducatius, atenció a víctimes de violència masclista, acompanyament diversitat sexual, de gènere i familiar, jornada de coeducació, ecovioeduca, cicles de conferències: dones, sexualitat i salut i Cap a la coeducació II: plans de coeducació. En total, es van oferir 288 hores de formació en coeducació. Les dades es poden trobar

⁴ Dades extretes del «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)».

⁵ Dades extretes del «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)».

a la memòria de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (2022-2023).

Segons el qüestionari dels agents de coeducació, un 66,2 % (141) indica que no s'ha fet cap formació al claustre, un 21,6 % (46) exposa que s'ha fet alguna formació de no més de 5 hores, el 6,6 % (14) que s'ha fet formació entre 5 i 10 hores i un 5,6 % (12) ha fet formació per més de 10 hores. Tot això mostra que la formació en coeducació en el professorat és encara molt deficitària i cal incidir-hi.

Propostes sobre la formació

Les persones agents de coeducació consideren interessant treballar la coeducació amb els claustres. Els temes proposats varien depenent de l'etapa en la qual es fa feina. Entre els temes específics que esmenen, els més repetits són: noves masculinitats, educació afectiva-sexual i diversitat sexual i afectiva, prevenció i detecció de violències masclistes (ús de protocols i normativa) i pornografia. En menor mesura anomenen temàtiques com interseccionalitat, llenguatge no sexista, abusos sexuals i formacions bàsiques sobre igualtat de gènere i coeducació. També apareixen qüestions més genèriques com ús de noves tecnologies, resolució de conflictes, pràctiques restauratives, convivència i perspectiva de cures.

També es destaquen aspectes de caràcter estratègic com: maneres de concretar la coeducació a les diferents etapes, especialment a l'etapa d'infantil i el treball amb persones adultes, estratègies de sensibilització per a la comunitat educativa i per fer front a les resistències del context, especialment amb el claustre i amb les famílies, a més de la transversalització de la coeducació.

Per altra banda, destaca l'interès a realitzar formacions pràctiques, com l'actualització del currículum i la consciència sobre el currículum ocult. Així com l'elaboració dels plans d'igualtat i coeducació, material amb perspectiva de gènere i/o la dinamització i creació d'espais coeducatius. Per acabar, moltes respostes també destaquen la importància de construir espais per compartir experiències, estratègies i bones pràctiques amb altres centres educatius.

En el quadre hi ha un recull de les propostes de modalitat de formació i/o acompanyament.

Tipus de format	núm.	%
Xerrades o tallers puntuals de sensibilització	174	81,7 %
Formacions pràctiques específiques: resolució de temes concrets, creació de materials, elaboració de projectes, etc.	147	69 %
Assessorament en casos específics	130	61 %
Intercanvi d'experiències i bones pràctiques amb altres centres educatius	120	56,3 %
Formacions conceptuals amb profunditat	73	34,3 %

Destaca la creença de què és imprescindible l'obligatorietat en la formació en coeducació per als equips directius i als claustres. Es demana ampliar el nombre de places i revisar els criteris de selecció perquè siguin més accessibles, a més de la importància de tenir una oferta formativa variada a totes les Illes Balears, tenint en compte les diferents etapes educatives, especialment infantil i educació d'adults.

Respecte a les característiques de les formacions, calen formacions per al professorat, més específiques i pràctiques, que permetin l'aprofundiment. Així com, projectes formatius a llarg termini que ofereixin formació gradual, des de qüestions bàsiques a aspectes més tècnics.

Es destaca que hi ha molts formats formatius interessants: formacions a tot el claustre, claustres pedagògics temàtics i pràctics, petites formacions en l'hora d'exclusiva, espais de reflexió i compartir entre el propi claustre (formacions entre iguals), fòrums i cinefòrums, per exemple. Destaquen que seria interessant donar continuïtat a la jornada de coeducació realitzada l'any 2023 i extendre-la a les altres illes.

Així i tot, es posa en evidència que actualment hi ha moltes dificultats per compaginar les formacions amb la tasca docent, perquè el nivell de feina és molt alt i, per tant, s'haurien de trobar estratègies per no sobrecarregar el professorat; per exemple, amb formacions durant l'horari lectiu.

A banda de les formacions, es valora positivament l'assessorament i l'acompanyament extern per implementar la coeducació.

Activitats específiques sobre coeducació⁶

Com s'indica a la taula, les activitats puntuals, com propostes de visibilització de dones referents, tallers de sensibilització per l'alumnat o organització d'activitats per dates assenyalades, són les més repetides. En canvi, les activitats que impliquen més transversalització, tals com revisió de currículum o la formació a claustres, es fan menys. Cal destacar també que en pocs centres no s'ha dut a terme intervencions específiques.

Tipus d'activitat	núm.	%
Propostes d'activitat per donar visibilitat a dones referents	177	83,1 %
Tallers de sensibilització amb alumnat	167	77,8 %
Organització d'activitats puntuals a efemèrides	153	71,8 %
Creació de materials didàctics	114	53,5 %
Revisió d'espais amb perspectiva de gènere	94	44,1 %
Campanyes de sensibilització	85	39,9 %
Revisió de currículum	57	26,8 %
Activitats de sensibilització per a famílies	51	23,9 %
Formació per al claustre	46	21,6 %
No s'han realitzat intervencions específiques sobre coeducació	5	2,3 %

Altres pràctiques a destacar que es porten a terme al centre educatiu pel desplegament de la pràctica coeducadora són: diagnòstic de la realitat del centre, exposicions a espais del centre, biblioteca coeducadora, contacontes i clubs de lectura, tutories d'educació afectiva i sexual i tutories LGTB, situacions d'aprenentatge relacionades amb la coeducació, implicació de l'alumnat a través d'alumnat coeducador, espais de consulta individualitzada oferida per especialistes, tallers amb personal extern, coordinació amb les AFA, centres de salut, ajuntaments i policia.

Algunes propostes de millora per continuar incidint en la coeducació són: revisar, acabar, actualitzar o fer seguiment del PIC per assegurar que es compleix; consolidar activitats que ja s'han començat; introduir la perspectiva coeducadora en el

⁶ Dades extretes del «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)».

desplegament del currículum per assegurar la transversalització; donar força a la comissió de coeducació; millorar la participació de l'alumnat i les famílies; oferir formació al professorat; incidir en noves temàtiques com: violència estètica, masculinitats, pornografia, així com en programes d'educació afectiva i sexual; i ajustar les actuacions al context, tenint en compte les necessitats del centre.

Treball de les diferents línies estratègiques incloses en la Instrucció 14/2022

La Instrucció 14/2020 proposa set eixos estratègics: (1) Estereotips i rols de gènere, actituds i valors sexistes; (2) Ús del llenguatge inclusiu i no sexista; (3) Ús equilibrat d'espais i de temps; (4) Materials didàctics inclusius i no sexistes; (5) El centre: espai de relació, convivència i seguretat; (6) Discriminació per raó de sexe: violències masclistes i (7) La violència LGTBI-fòbica; per definir objectius i actuacions específiques dels plans d'igualtat i coeducació dels centres.

Els eixos treballats amb més profunditat són: el centre com espai de relació convivència i seguretat, i violències masclistes. Per contra, l'eix que es treballa en menys grau és el de violència LGTBI-fòbica. La resta d'eixos s'han començat a treballar, tot i que encara no s'ha fet amb profunditat.

Agents i comissió de coeducació

Comissió de coeducació⁷

La Instrucció 14/2020 proposa set eixos estratègics: (1) Un 45,1 % (96) disposa de coordinació específica per a coeducació, el 41,7 % (91) la té integrada en una altra comissió, el 7,5 % (16) no treballa la coeducació a cap comissió i el 4,7 % (10) respon altres, en què la majoria específica que no es treballa en comissió sinó que es fa a través de la figura de l'agent de coeducació.

⁷ Dades extretes del «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)».

Els membres integrants de la comissió de coeducació és diferent segons les característiques del centre educatiu. De manera general es pot indicar que la comissió està integrada per l'agent de coeducació, amb la funció de coordinador, i altres representants de cycle o etapa i la direcció. En menor mesura, apareixen representats els membres de l'AFA, l'alumnat voluntari, l'equip d'orientació o el consell escolar.

Un 26,8 % de les comissions de coeducació du a terme reunions trimestrals, un 25,5 % mensualment i un 18,4 % setmanalment. Cal destacar que hi ha centres que es reuneixen anualment o que no tenen cap reunió. Comenten algunes dificultats com la coordinació i trobar moments per reunir-se, poca participació i pocs membres involucrats. Les estratègies de coordinació depenen molt de les característiques dels centres, els centres petits en molts casos treballen la coeducació en l'àmbit del claustre. També s'exposa que en alguns casos la integració de la coeducació a la comissió de convivència fa que es generi confusió entre els objectius i no es prioritzi de manera clara. Per altra banda, hi ha persones que ho consideren interessant, per facilitar la coordinació i assegurar la transversalització de la perspectiva coeducadora a totes les accions relacionades amb convivència.

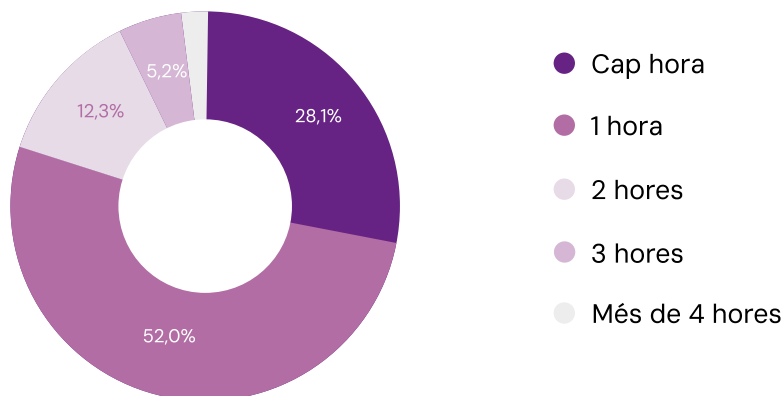
Dedicació dels agents de coeducació

Cada centre educatiu té autonomia per decidir el nombre d'hores establert per l'agent de coeducació. El més habitual és que disposin d'una hora setmanal al centre, la mitjana dels centres és de 54 minuts a la setmana. De fet, en la majoria dels casos, les persones responsables de la coeducació exposen que les hores assignades són insuficients.

Dels 382 centres que han respost, el 28,08 % (107) no han assignat cap hora. El 51,96 % (198) han assignat 1 hora, el 12,3 % (47) han assignat 2 hores, el 5,2 % (20) han assignat 3 hores i el 2,36 % (9) han assignat més de 3 hores².

Com es pot veure, encara hi ha una quantitat considerable de centres que no disposen d'hores específiques per treballar la coeducació.

Hores disponibles per la coordinació de coeducació al centre

Malgrat l'horari assignat als i a les agents de coeducació, s'ha vist que moltes vegades no correspon amb les hores reals de dedicació. Per això es demanaren les hores de dedicació total a la setmana² dins l'horari laboral: un 40,4 % (86) dels i de les agents de coeducació hi dedica menys d'una hora. Les persones que poden dedicar-hi una hora són el 36,6 % (78) i les que hi dediquen més d'una hora pugen al 23 % (49). Com es pot veure, hi ha agents que no realitzen les hores assignades durant l'horari laboral, i d'altres que supera el nombre d'hores assignades dins l'horari laboral.

A banda de l'horari laboral, moltes reconeixen que fan part de la seva tasca voluntàriament, fora de l'horari lectiu. Per això es van recollir dades sobre la dedicació fora de l'horari laboral: només un 33,3 % (71) hi dedica menys d'una hora a la setmana fora de l'horari laboral. Un 30 % (64) hi dedica una hora a la setmana, el 26,3 % (56) hi dedica entre 2 i 3 hores a la setmana i un 10,3 % (22) hi dedica més de tres hores fora de l'horari laboral.

Com es pot veure, la dedicació és major que la pactada pels centres perquè la majoria fa entre 1 i 3 hores setmanals fora de l'horari laboral. Aquesta dedicació varia molt segons el moment de l'any, tenint pics de feina a les dates assenyalades, especialment el 25 de novembre i el 8 de març, o durant la redacció i la preparació del PIC.

Les tasques dels agents de coeducació⁸

Les tasques principals executades durant les hores de dedicació a la coordinació de coeducació són: (1) tasques de planificació i documentació, que fan referència a revisió de documents de centre, elaboració de PIC, memòria, preparació de subvencions, etc.; (2) tasques de prevenció i intervenció, relacionades amb la realització de campanyes de sensibilització, propostes i execució d'accions, preparació de materials, gestió de casos, etc., i (3) tasques de coordinació, referides a participació en comissions, coordinació d'activitats, preparació de formacions, tasques de cura i gestió d'equips, etc. El 61 % destaca que du a terme en aquestes hores tasques de planificació i documentació de centre, el 61,5 % tasques de prevenció i intervenció directa i el 68,1 % tasques de coordinació. Les tasques de coordinació són les que ocupen més temps.

Els agents de coeducació remarquen reiteradament que és imprescindible disposar de més hores, per tenir prou temps per desenvolupar la seva tasca i no haver de recórrer a hores fora de l'horari lectiu. Per altra banda, la càrrega mental, l'esgotament i la sobrecàrrega que suposa la tasca de la coordinació de la coeducació fa que molts cops se sentin desmotivats i necessitin suport emocional, per això la importància de generar espais de trobada entre els docents responsables de coeducació. També sol·liciten una retribució especial per dur a terme aquesta funció.

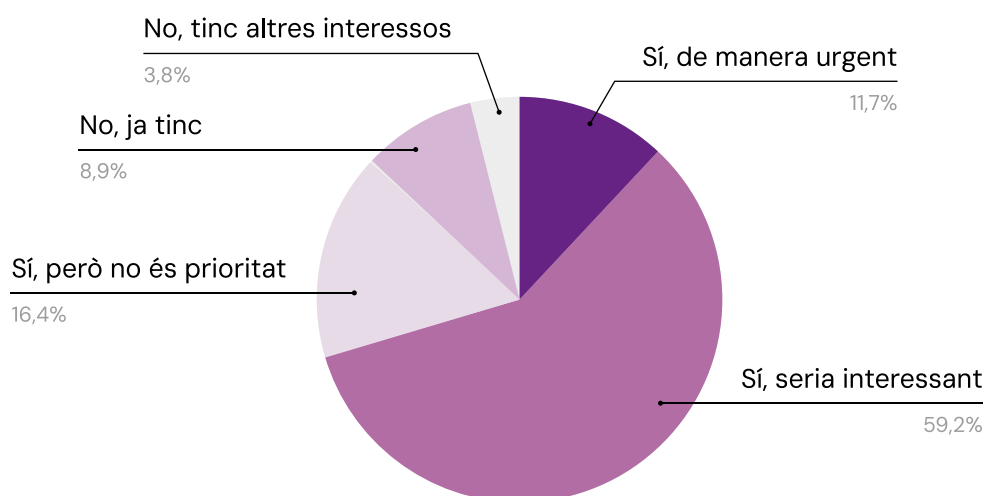
Formació agents de coeducació⁹

El 63 % (134) de les persones responsables de la coeducació als centres educatius han rebut formació específica per desenvolupar la seva tasca, però el 37 % (79) no ha rebut cap formació.

L'11,7 % (25) considera urgent seguir rebent formació en coeducació; el 16,4 % (35) voldria formació, però no ho considera una prioritat, i el 59,2 % (126) exposa que li semblaria interessant. Cal destacar que el 8,9 % (19) no considera necessària més formació perquè ja en té suficient, i el 3,8 % (8) no vol formació perquè té altres interessos i necessitats. Per tant, el 87,3 % els agradaria rebre més formació per desenvolupar la seva tasca com agents de coeducació.

⁸ Dades extretes del «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)».
⁹ Dades extretes del «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)».

Vols rebre informació en coeducació?

Suport disponible per la tasca coeducativa⁴

Algunes agents de coeducació destaquen les facilitats que els donen els centres educatius per dur a terme les seves funcions com: flexibilitat horària, hores específiques destinades a la coeducació, constitució de comissions de coeducació, suport econòmic a través de convocatòries de subvencions i/o recolzament i participació per part de l'equip directiu. També cal remarcar que hi ha d'altres que comenten la manca de facilitats per desenvolupar la seva tasca.

Els agents de coeducació reben especialment suport de la comissió de coeducació i de la direcció del centre educatiu, també es destaca la importància del claustre i del suport de Convivèxit. En menys mesura destaquen suport de l'alumnat, les famílies i inspecció educativa

Recursos econòmics¹⁰

El 55,9% (119) no disposa de recursos econòmics per desenvolupar activitats específiques de coeducació, mentre que el 44,1% (94) sí que en té, de recursos econòmics. La font de finançament més habitual és la Conselleria d'Educació i Universitats (Convivèxit)

¹⁰ Dades extretes del «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)».

a través de les ajudes per a «Accions de sensibilització per a la promoció de la igualtat i la prevenció de la violència masclista als centres educatius en el marc dels projectes coeducatius de centre i de la celebració del 25 de novembre, Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones, i el 8 de març, Dia Internacional de les Dones», oferides pel Ministeri d'Igualtat a través de l'Institut Balear de la Dona (IBDona). En menor mesura destaquen fons del propi centre i fons d'altres organitzacions com: ajuntaments, el Fons Menorquí de Cooperació o les AFA.

Els centres educatius valoren molt positivament les ajudes de sensibilització per fer accions i demanen més suport econòmic per dur a terme més accions coeducatives. Comenten que seria interessant disposar d'un guió de continguts específics per treballar a cada etapa educativa, a més d'una borsa d'entitats i professionals externs amb segell de qualitat que ofereixin tallers o xerrades relacionades amb la temàtica. Per acabar, consideren que és clau assegurar la implicació d'inspecció educativa en el seguiment del desenvolupament de la coeducació i la sol·licitud d'evidències.

Prevenió i atenció de les violències masclistes

Protocol davant les violències masclistes als centres educatius

El Protocol de violències masclistes es va posar en funcionament el gener de 2023. El 81,3 % (173) coneix el protocol, entre els quals el 14,6 % (31) l'han hagut d'aplicar, el 58,7 % (125) no l'ha aplicat perquè no han detectat casos, i el 8 % (17) que, tot i el seu coneixement, no s'ha aplicat en els casos de violències masclistes. Finalment, el 15,4 % (33) exposen que no coneixien el protocol, i el 3,3 % (7) expressa que no es coneix en profunditat per ser centres d'infantil.

Consideren que per prevenir les violències masclistes cal atendre aspectes com l'educació afectiva i sexual, el bon ús de les tecnologies, l'atenció a la diversitat sexual i de gènere, l'abordatge del consum de pornografia i la problematització de la masculinitat patriarcal.

Activació del Protocol de prevenció, detecció i actuació davant les violències masclistes

Al primer trimestre del curs 2022-2023 es varen detectar 26 casos de violència masclista a través del Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament. A partir del mes de gener i amb el Protocol específic de prevenció, detecció i actuació davant les violències masclistes, per tant, es detectaren 115 casos de violències masclistes, en total.

Educació afectiva i sexual

Pel treball d'educació afectiva i sexual molts de centres disposen de la col·laboració de recursos municipals (Palma educa), centres de salut, consulta jove del PAC durant els patis, col·laboració amb serveis socials, programes dels consells insulars (Genèrica, a Mallorca; programa Salut Jove, a Menorca, i Sextima!, a Eivissa), xarxa de feminisme a l'escola o programes específics de centres. També a través de programes europeus com Etwinning.

Cal destacar l'ús de materials externs com la Capsa afectivosexual de Convivèxit, en servei de préstec a través del Servei d'Innovació Educativa, la Maleta Som Mandràgores o els recursos d'Oh my goig. També es treballa a partir d'activitats i tallers impartits per entitats externes. És una pràctica molt usual, ja que els docents no es consideren amb prou coneixements. D'aquesta manera molts de centres es decanten per aquesta opció perquè consideren que és imprescindible el coneixement sobre la temàtica i senten que el professorat no està format. Per això sol·liciten més ajudes econòmiques per poder portar aquests professionals externs i més formació específica en aquesta temàtica a través dels CEP.

Programa *Amb tots els sentits*

El programa *Amb tots els sentits* consisteix en una sèrie de guies didàctiques per les diferents etapes educatives creades per la Direcció General de Salut Pública en col·laboració amb la Conselleria d'Educació. El 39,9 % coneix el programa, tot i que no s'ha aplicat; el 23,5 % no coneix el programa, i el 23 % coneix

i aplica el programa⁴. Els centres que no l'apliquen és perquè tenen programes propis o perquè consideren que no s'ajusta a les necessitats del centre. De vegades s'aplica puntualment i a diferents nivells i es té en compte per a la programació, com altres recursos. També exposen que el professorat no pot aplicar-lo per manca de coneixement de la temàtica.

Implicació de la comunitat educativa¹¹

Treball en xarxa

El 71,4 % (152) no participa en cap xarxa coeducadora, mentre que el 28,6 % (61) ho fa. Les xarxes principals són la Xarxa de centres coeducatius, dinamitzada per Convivèxit de la Conselleria d'Educació i Universitats, i *Feminisme a l'escola*; també destaquen alguns programes municipals com Ciutadella coeduca o la Comissió educativa de l'àrea d'Igualtat de Pollença i xarxes locals com la dels Centres coeducatius del Llevant (Mallorca). Així doncs, es pot concloure que encara no està consolidat el treball en xarxa i la col·laboració entre centres en matèria coeducativa. Aquestes aliances ajuden a compartir recursos, bones pràctiques, experiències i estratègies.

Activitats dirigides al conjunt de la societat: comunitat i entorn

Un 60,6 % (129) no ha proposat accions per al conjunt de la societat i un 39,4 % (84) sí ha fet activitats obertes a la comunitat propera. Aquestes activitats han estat molt variades: exposicions, tallers i xerrades obertes, curses solidàries, actes comunitaris pel 25N i 8M, 28J, participació en activitats de l'ajuntament, col·laboració amb Espai Jove, lectures públiques de manifest, calendari, jornades de lectures de contes i teatre amb famílies, dinàmiques al carrer, campanyes de sensibilització (sexisme a les

¹¹ Dades extretes del «Formulari per a l'elaboració del segon pla de coeducació de les Illes Balears (2023)».

joguines, pressió estètica, etc.), obertura de portes, enquestes i qüestionaris per a famílies, cafè amb famílies, intervencions a l'espai públic, col·laboracions a activitats d'entitats de barri o de poble.

Sensibilització i implicació de l'alumnat i famílies

Segons els agents de coeducació, les famílies són l'agent dins la comunitat educativa del que es té una percepció més baixa sobre la seva sensibilització i implicació en la tasca coeducadora. Es destaca que les famílies, tot i ser una peça clau, estan poc involucrades i a mesura que l'alumnat és més gran, participen menys. Es considera que calen espais de formació per a famílies, especialment a l'etapa d'infantil. També s'ha de tenir en compte que als centres educatius conviuen famílies de diferents contextos socioculturals i que això pot repercutir en la predisposició o les resistències per parlar de qüestions relacionades amb la coeducació.

Referent al nivell general de sensibilització de l'alumnat, els agents de coeducació troben resistències per una part de l'alumnat i, de vegades, expressen cert cansament sobre les temàtiques.

Propostes i temàtiques de treball amb l'alumnat

Hi ha una gran varietat de propostes per treballar amb l'alumnat. Destaquen: tallers de sensibilització més generals, tallers específics sobre temes concrets, debats, transversalització dins la programació i el currículum (dia a dia), tutories, efemèrides, dinàmiques, cercles de diàleg, lectura de contes i literatura, composició musical amb temàtica coeducativa (poesia, rap, etc.), visió d'audiovisuals, comissió d'alumnat, jocs de rol, testimonis reals, teatre i representacions, treball entre iguals, a través de models, referents i exemples, creació de patis coeducatius, activitats periòdiques, treball amb notícies, estadístiques, etc. reals, prevenció entre iguals (delegats, referents de coeducació), visitant entitats o exposicions, involucrar-lo en la programació i preparació d'activitats, iniciatives extraacadèmiques.

Per altra banda, les temàtiques que es consideren més importants són: sexualitat i diversitat sexual, afectiva i de gènere, violències masclistes, micromasclismes, pornografia, masculinitats, llenguatge no sexista, ús de les tecnologies, resolució pacífica de conflictes, corresponsabilitat en les tasques de cures, estereotips en les professions, dones referents amb perspectiva interseccional, educació emocional, la perspectiva feminista, antiracisme, convivència i resolució de conflictes i pràctiques restauratives, perspectiva de les cures, prevenció d'abusos, LGTBI-fòbia, rols i estereotips de gènere, amor romàntic i violència estètica.

Propostes i temàtiques per treballar amb les famílies

En el cas de les famílies, es proposa treballar a partir de xerrades d'experts, tallers de sensibilització, taller amb estratègies pràctiques, diades, campanyes de sensibilització, propostes de col·laboració amb les AFA, reunions col·lectives i assemblees, compartir recursos (documentals, llibres, notícies, pel·lícules) i bones pràctiques (guies, materials, experiències, etc.), trobades al centre com són els espais de cafè-tertúlia, materials informatius, participació en activitats escolars (portes obertes), bústia de dubtes, cinefòrums, aprofitar les tutories i reunions, horari d'atenció per a famílies, comunicació bidireccional consolidada, implicació a través de l'alumnat i oferir materials per dur a casa, per exemple, maletes viatgeres.

Les temàtiques que es consideren més interessants per treballar amb les famílies són: sexualitat, ús de pantalles i pornografia, estereotips i rols sexistes, diversitat afectiva i sexual, violències masclistes, micromasclismes, corresponsabilitat, masculinitats, LGTBI-fòbia i assetjament, conceptes bàsics sobre coeducació i feminisme, resolució pacífica de conflictes, violència estètica i abús sexual.

